

Szkoła mądrego pożyczania

PORADNIK DLA UCZESTNIKÓW SZKOLEŃ Z ZAKRESU EDUKACJI FINANSOWEJ I ZARZĄDZANIA DŁUGIEM

NBP
Narodowy Bank Polski

Program dofinansowany
ze środków
Narodowego Banku Polskiego

 **FUNDACJA
WSPOMAGANIA WSI**

Szkoła mądrego pożyczania

PORADNIK DLA UCZESTNIKÓW SZKOLEŃ Z ZAKRESU EDUKACJI FINANSOWEJ I ZARZĄDZANIA DŁUGIEM

Autorzy:

Dr Agnieszka K. Nowak
Mgr Radosław Kitala

Redakcja:

Anna Kosidło

Korekta językowa:

Claudia Snochowska-Gonzalez

Grafika i skład:

Olga Figurska, www.lunatikot.pl

Nakład: 2500 egzemplarzy

Publikacja bezpłatna

Publikacja została sfinansowana ze środków Narodowego Banku Polskiego

Wydawca:

Fundacja Wspomagania Wsi
Ul. Bellottiego 1
01-022 Warszawa

Druk i oprawa:

.....

Wydanie I

Fundacja Wspomagania Wsi, Warszawa 2010

Spis treści

-
- 7 Dlaczego korzystamy z kredytu lub pożyczki?

 - 9 Zasady rozsądnego pożyczania

 - 11 Zdolność kredytowa – co to jest i czy każdy ją posiada?

 - 17 Kredyt a pożyczka – podobieństwa i różnice

 - 19 Jaki kredyt wybrać? Rodzaje kredytów, z jakich możemy skorzystać

 - 25 Sposoby zabezpieczenia spłaty kredytu

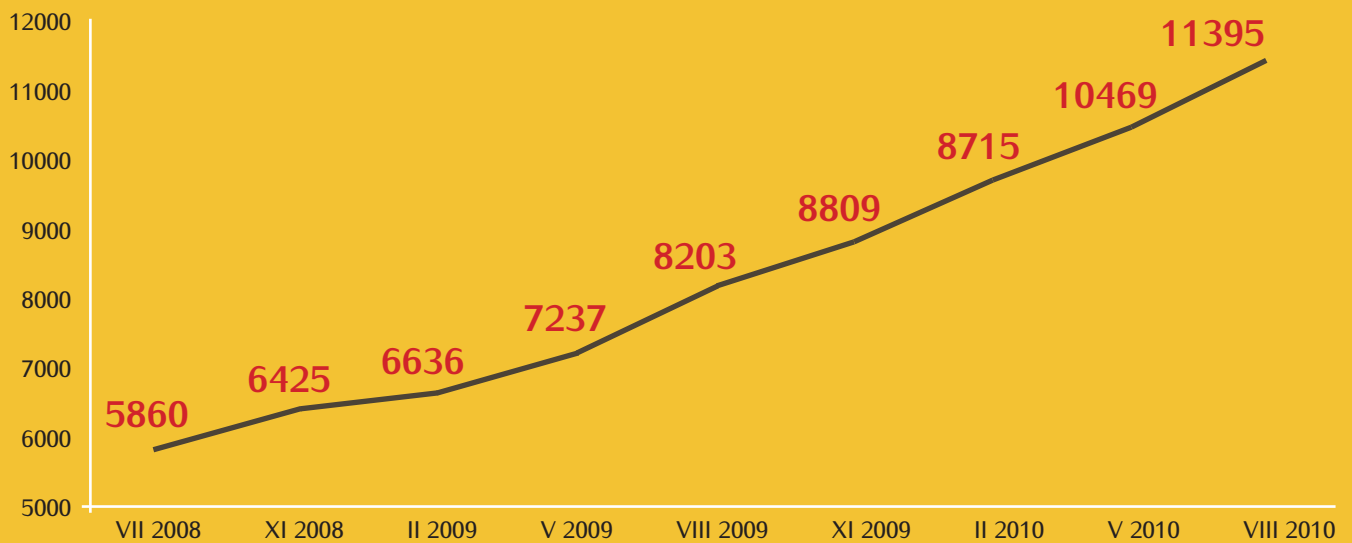
 - 29 Gdy trzeba spłacać kredyt. Obliczanie kosztów bezpośrednich i pośrednich kredytu

 - 35 Gdy pojawiają się problemy ze spłatą rat kredytu

 - 39 Podsumowanie

 - 41 Słownik pojęć związanych z kredytem
-

Rysunek 1. Średnie zadłużenie statystycznego dłużnika w Polsce w latach 2008–2010, dane w złotych

Źródło: opracowanie własne na podstawie: InfoDług. Ogólnopolski raport o zaległym zadłużeniu i klientach podwyższonego ryzyka, Biuro Informacji Gospodarczej InfoMonitor S.A., Warszawa 2010, s. 7.

Wstęp

Pożyczanie pieniędzy nie jest niczym złym, o ile robimy to z głową.

Dzięki pożyczce lub kredytowi możemy kupić sprzęt RTV/AGD, samochód, a nawet mieszkanie, możemy też pojechać na wymarzone wakacje, a spłatę naszych zakupów czy inwestycji rozłożyć w czasie. Oczywiście nie za darmo, należy bowiem pamiętać, że każdemu kredytowi lub pożyczce towarzyszą dodatkowe opłaty (m.in. prowizje i oprocentowanie czy koszty ubezpieczenia).

Pożyczanie pieniędzy wiąże się z koniecznością odpowiedzi na wiele pytań. Powinniśmy się między innymi zastanowić, czy to, co chcemy kupić na kredyt, jest nam rzeczywiście potrzebne. Czy stać nas na spłatę zobowiązania? Jakie są koszty kredytu? Jak długo przyjdzie nam go spłacać?

Ważne jest też pytanie: gdzie pożyczać. Wiele ogłoszeń firm kredytowych zachęca nas do szybkiej pożyczki bez zbędnych formalności i bez sprawdzania naszej zdolności kredytowej. Powinniśmy przeanalizować, czy warto korzystać z takich usług.

Zadłużenie Polaków ciągle rośnie. W połowie 2008 r. średnie zadłużenie statystycznego dłużnika wynosiło 5 860 zł, natomiast w połowie 2010 r. już prawie dwa razy więcej, bo 11 395 zł.

Według danych podawanych w grudniu 2009 r. przez Związek Banków Polskich, Biuro Informacji Gospodarczej i Biuro Informacji Kredytowej, najbardziej zadłużony Polak miał na swoim koncie prawie 80 mln zł niespłaconego zadłużenia, a drugi na liście – ponad 32 mln zł. Problemy

ze spłatą miało prawie 2 mln dorosłych Polaków. W trzecim kwartale 2009 r. byliśmy zadłużeni na ponad 14 mld zł. To o 19% więcej niż w poprzednim kwartale – wynika z dziesiątego raportu InfoDług.

Największe problemy ze spłatą zobowiązań mają ludzie młodzi i dorośli do 60. roku życia, gdyż to oni najczęściej mają zwiększone potrzeby dokonywania zakupów czy inwestowania, a – nie posiadając wystarczającej kwoty środków własnych – decydują się na kredyt lub pożyczkę w banku. Natomiast osoby zadłużone w wieku ponad 60 lat stanowią jedynie ok. 18% wszystkich klientów korzystających z kredytów. W sierpniu 2010 r. ogólna kwota niespłaconych zobowiązań wynosiła prawie 22 miliardy złotych.

Należy zaznaczyć, iż zdecydowana większość, bo prawie 95% Polaków korzystających z kredytów czy pożyczek, terminowo wywiązuje się ze swoich zobowiązań wobec banków.

W tej publikacji znajdą Państwo podstawowe informacje, jak znaleźć się w tej grupie?

Zapraszamy do lektury.

**Fundacja Wspomagania Wsi oraz Autorzy:
Agnieszka Nowak i Radostaw Kitala**

Dlaczego korzystamy
z kredytu?

Na zaciągnięcie kredytu lub pożyczki decydujemy się najczęściej wtedy, gdy nasze własne zasoby finansowe nie pozwalają na zakup potrzebnej rzeczy lub usługi, skorzystać z nadarzającej się właśnie okazji zakupu samochodu, gdy chcemy kupić albo wyremontować dom lub mieszkanie, a także wtedy, gdy foldery biur turystycznych skuszają nas słońcem i błękitem oceanu.

Niestety nie zawsze nasze decyzje są rozsądne i przemyślane. Przede wszystkim zaś – przedmiot pożądania nie zawsze jest nam niezbędny.

Oto kilka przyczyn, dla których najczęściej decydujemy się na zaciągnięcie kredytu:

- **chęć posiadania własnego mieszkania lub domu.**

Bardzo dużo osób, aby mieć swój dach nad głową, po prostu musi zaciągnąć kredyt, gdyż nie dysponuje odpowiednią ilością własnych środków pieniężnych.

- **chęć posiadania nowego samochodu czy nowego sprzętu RTV/AGD.**

Faktem jest jednak, że Polaków coraz częściej stać na kupno samochodu czy np. telewizora bez potrzeby zaciągnięcia kredytu czy pożyczki.

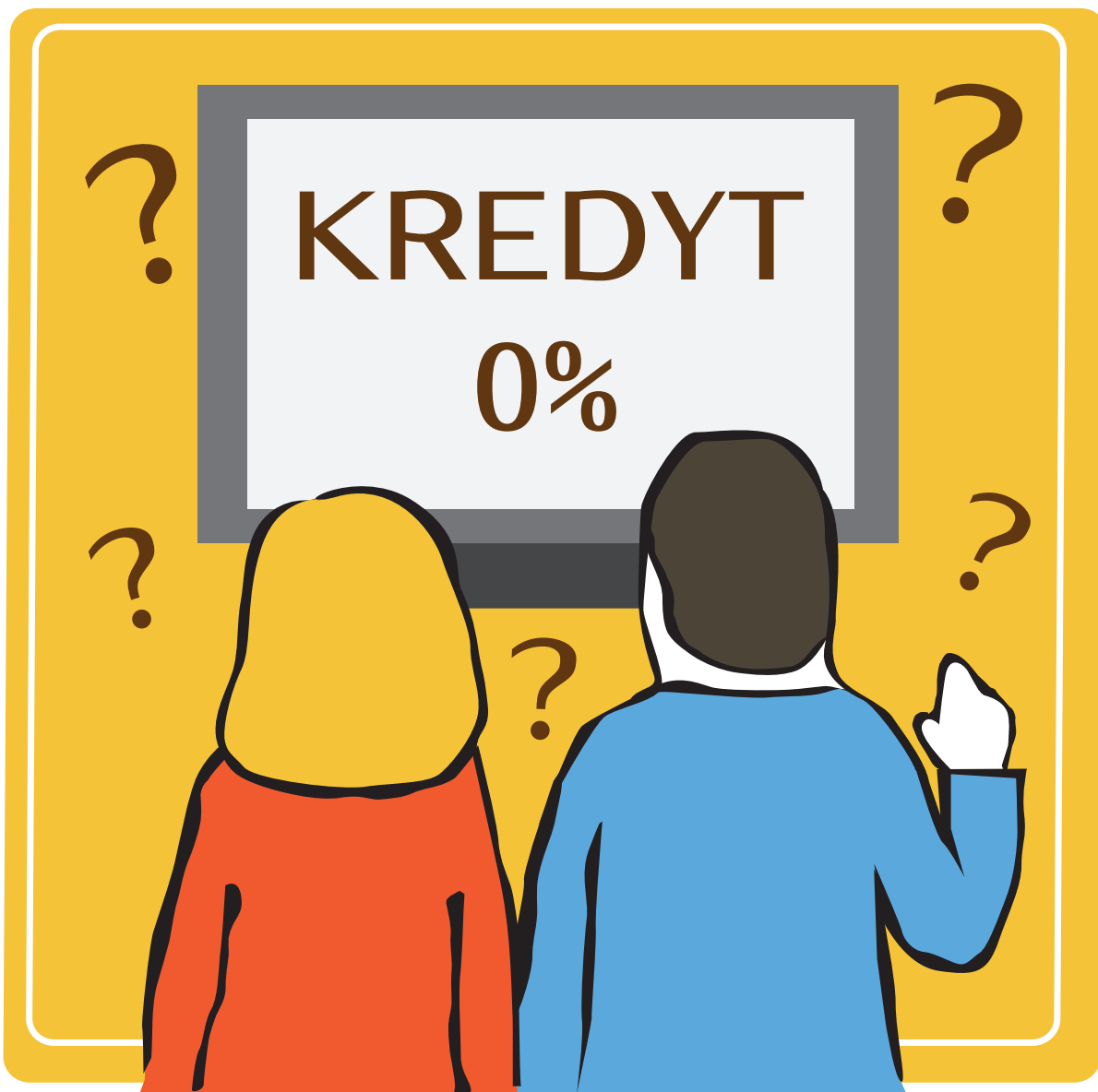
- **trzecim jednak bardzo częstym powodem podjęcia decyzji o zaciągnięciu kredytu jest chwilowa trudna sytuacja finansowa rodziny.**

Nagły wypadek, utrata pracy, długotrwała choroba – w takich sytuacjach kredyt wydaje się najlepszym rozwiązaniem.

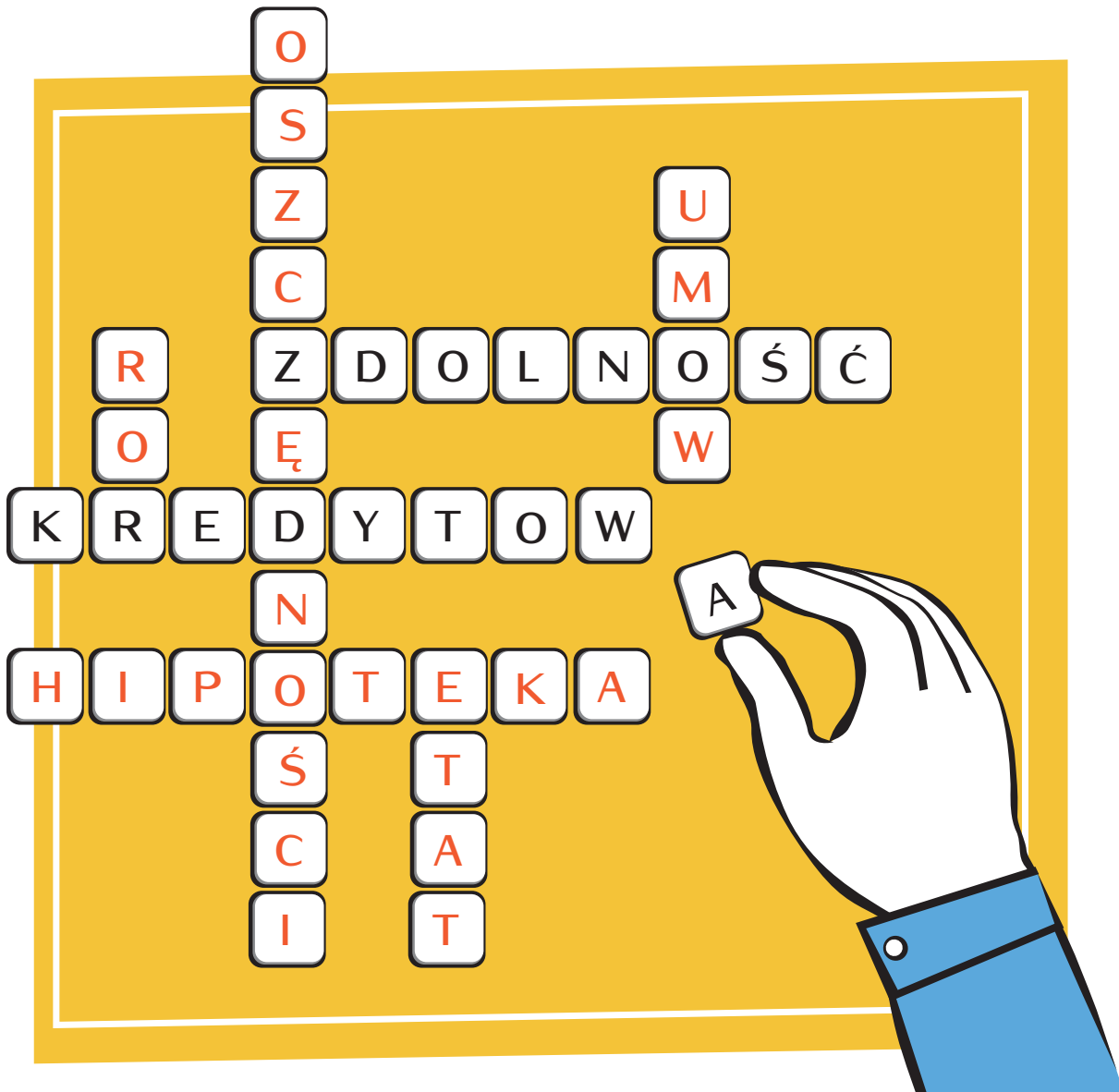
Nie bez znaczenia jest również fakt, że obecnie kredyty i pożyczki są łatwo dostępne – teoretycznie możemy mieć wszystko tu i teraz. Czy można się oprzeć takiej pokusie? Jeśli już jednak decydujemy się na kredyt, to powinniśmy się do tego bardzo solidnie przygotować.

W języku potocznym terminy kredyt i pożyczka często stosujemy zamiennie. W obu przypadkach chodzi bowiem o zaciągnięcie długu. Jednak w rzeczywistości są to różne umowy, niosące ze sobą odmienne konsekwencje prawne i ekonomiczne, o czym powiemy w dalszej części!

Decyzja o kredycie
wymaga
solidnego
przygotowania

Zasady rozsądnego pożyczania

Zdolność kredytowa

– co to jest i czy każdy ją posiada?

Dane statystyczne dotyczące gospodarki wskazują, że nasze finanse ulegają poprawie, zatrudnienie spada w mniejszym stopniu niż przewidywano, a wynagrodzenie w firmach wzrosło w 2009 roku o ok. 6,5%. Skoro nasza sytuacja finansowa jest tak korzystna, skąd wobec tego bierze się nasze nadmierne i trudne do spłaty zadłużenie?

Winna temu jest nasza podatność na reklamy i wzrastające nastawienie konsumpcyjne. To z tego powodu zaciągamy zobowiązania przekraczające możliwości spłaty. Za codzienne zakupy płacimy korzystając z kart kredytowych wydawanych przez duże sieci handlowe, jeździmy na wakacje na kredyt, tak samo na kredyt kupujemy dobra, których często naprawdę nie potrzebujemy.

Jeżeli już musimy zaciągnąć kredyt, to dla własnego bezpieczeństwa powinniśmy dokonać rzetelnej analizy swojego domowego budżetu, czyli **ocenić naszą zdolność kredytową**. Bank przyznaje kredyt właśnie na podstawie takiej oceny. Zdolność kredytowa to w uproszczeniu realna możliwość spłaty zobowiązania, czyli uzyskanego w banku kredytu, wraz ze wszystkimi odsetkami i prowizjami, związanymi z danym kredytem, oraz w terminie, to znaczy zgodnie z warunkami określonymi w umowie kredytowej.

Każdy bank stosuje inne kryteria oceny zdolności kredytowej klienta, a wobec tego każdy inaczej tę zdolność ocenia. Takie zróżnicowanie wynika przede wszystkim z warunków panujących w danym banku oraz z poziomu ryzyka, jakie dany bank jest w stanie zaakceptować. W rezultacie może się zdarzyć, że nie posiadając zdolności kredytowej w jednym banku, w innym banku będziemy ją mieli.

Posiadając niską zdolność kredytową otrzymamy wymarzony kredyt, lecz bank przeniesie na nas koszty jego wysokiego ryzyka. Udzieli nam kredytu, ale z wyższym oprocentowaniem albo wyższą prowizją, może też wymagać dodatkowego ubezpieczenia.

Prześledźmy teraz, jakie czynniki banki biorą pod uwagę, oceniając naszą zdolność kredytową.

Najczęściej banki badają:

- 1) Wysokość statych miesięcznych dochodów. Im są wyższe, tym nasza zdolność kredytowa jest większa.
- 2) Źródło naszych dochodów. Najwyżej oceniana jest umowa o pracę na czas nieokreślony, gdyż jest ona uznawana za najbardziej stabilną formę zatrudnienia, przy czym klient zatrudniony np. na umowę zlecenie lub prowadzący samodzielną działalność gospodarczą także może uzyskać kredyt.
- 3) Fakt posiadania oszczędności i ich wysokość – ale tylko takich oszczędności, które możemy udokumentować.
- 4) Fakt posiadania innych zobowiązań finansowych wobec banków i terminowość ich regulowania (np. kredyt w rachunku bieżącym, kredyt na karcie kredytowej). Każdy taki kredyt obniża zdolność kredytową, gdyż jego spłata jest dodatkowym obciążeniem dla budżetu klienta. Jeżeli więc nie korzystamy z kredytu w rachunku bieżącym czy z kredytu na karcie kredytowej, w celu zwiększenia zdolności kredytowej można rozważyć likwidację kredytu w rachunku bieżącym bądź rezygnację z karty kredytowej.
- 5) Wysokość statych miesięcznych wydatków naszego gospodarstwa domowego (np. opłaty za prąd, gaz, abonament telefoniczny, koszty żywności).
- 6) Liczba osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym na utrzymaniu osoby wnioskującej o przyznanie kredytu.
- 7) Okres, na jaki chcemy wziąć kredyt (im dłuższy okres, tym niższe miesięczne raty, tym łatwiej też uzyskać taki kredyt, ale zapłacimy za niego więcej).

Institucje kontrolujące działalność banków i odpowiedzialne za bezpieczeństwo ich działania (przede wszystkim Urząd Komisji Nadzoru Finansowego), ze względu na chęć ograniczenia skali zadłużania się Polaków, zaostrzają kontrolę oceny zdolności kredytowej i tym samym udzielania kredytów lub pożyczek osobom fizycznym. Taka zmiana może skutkować zmniejszeniem kwoty kredytu (pożyczki), jaką może otrzymać przeciętny Kowalski. Klienci o mniejszej zdolności kredytowej mogą kredytu w ogóle nie dostać.

Niezależnie od oceny zdolności kredytowej dokonanej przez bank, każdy, kto planuje zaciągnąć kredyt, powinien się zastanowić, na jak duże miesięczne obciążenie z tytułu spłaty kredytu może sobie pozwolić. Jednak zgodnie z tzw. Rekomendacją T miesięczna suma rat wszystkich kredytów spłacanych przez klienta kredytobiorcę nie powinna stanowić więcej niż 50% jego dochodu netto. Wyjątek zrobiono jedynie dla osób, których dochód przewyższa poziom przeciętnego wynagrodzenia.

(http://www.knf.gov.pl/Images/Rekomendacja%20T_tcm75-18474.pdf)

Tym bardziej jest to ważne, że kredyt spłaca się co najmniej przez kilka miesięcy, a czasem nawet przez kilkanaście czy kilkadziesiąt lat. **Oto uproszczony przykład analizy zdolności kredytowej rodziny**

HISTORIA MAGDY I PIOTRA

Magda i Piotr mieszkają razem z dwójką dzieci. Magda sprzedaje warzywa na targu, a Piotr pomaga Magdzie oraz dorabia dorywczo jako mechanik. Ich najstarszy syn, Kuba, ma 20 lat i jest taksówkarzem. Młodsza córka, Ola, wciąż uczy się w szkole.

Magda spłaca pożyczkę, którą zaciągnęła, aby móc otworzyć sklepik. Zostało jej jeszcze sześć miesięcznych rat po 40 zł. Kuba ma jeszcze do spłacenia sześć miesięcznych rat po 200 zł z pożyczki zaciągniętej na zakup używanego samochodu.

Magda i Piotr próbują ocenić, czy mogą wziąć jeszcze jedną pożyczkę w wysokości 1800 zł na remont łazienki.

- Magda zarabia 920 zł netto (na rękę) miesięcznie, a na żywność i opłaty związane z utrzymaniem domu wydaje miesięcznie ok. 600 zł.
- Piotr dorabia 350 zł netto miesięcznie. Na bilet miesięczny na dojazd do szkoły dla córki oraz drobny sprzęt i części zamienne potrzebne w pracy mechanika Piotr wydaje miesięcznie ok. 230 zł.
- Kuba, taksówkarz, zarabia średnio 800 zł netto miesięcznie i swoje zarobki przeznacza na utrzymanie samochodu (383 zł).

- Na ubezpieczenie mieszkania i samochodu rodzina Magdy i Piotra wydaje miesięcznie 117 zł.

Na przykładzie rodziny Magdy i Piotra, oceniając przychody i wydatki pod kątem posiadania przez nich zdolności kredytowej, można obliczyć, jak wysoka może być miesięczna rata dodatkowego obciążenia finansowego w postaci planowanego kredytu.

PRZYCHODY	
Dochody Magdy	920zł
Dochody Piotra	350 zł
Dochody Kubu	800 zł
I RAZEM PRZYCHODY	2070zł
WYDATKI	
Miesięczne wydatki Magdy związane z utrzymaniem domu	-600 zł
Miesięczne wydatki Piotra na bilet miesięczny córki i na sprzęt związany z pracą mechanika	-230 zł
Miesięczne koszty utrzymania samochodu Kubu	-389 zł
Miesięczne oszczędności na „czarną godzinę”	-100 zł
Obowiązkowe ubezpieczenia mieszkania, samochodu	-117zł
Spłata pożyczki Magdy	-40zł
Spłata pożyczki Kubu	-200zł
II RAZEM WYDATKI	-1676zł
III STAN GOTÓWKI NA KONIEC MIESIĄCA	394

Jak wynika z tego bardzo uproszczonego przykładu, miesięczne dodatkowe obciążenie spłatą planowanego kredytu nie powinno przekraczać **197 zł**, czyli 50% dochodów netto rodziny (zgodnie z rekomendacją T). Magda i Piotr chcą pożyczyć 1800 zł przy oprocentowaniu 14% w skali roku, z prowizją 3% i sześciomiesięcznym okresem spłaty.

Korzystając z kalkulatora kredytowego dostępnego na stronach internetowych (np. www.finance.egospodarka.pl oraz www.bankier.pl), możemy obliczyć wysokość miesięcznych rat wybierając jedną z możliwych opcji:

Rata stała, prowizja pomniejsza kwotę wypłaconego kredytu (w dalszej części poradnika wyjaśnimy, jaka jest różnica pomiędzy ratą stałą a ratą malejącą)

Oto nasze obliczenie:

- Kwota kredytu 1800 zł
- Prowizja pomniejsza kwotę wypłaconego kredytu
- Oprocentowanie 14% w skali roku
- Okres kredytowania 6 m-cy

Splata w ratach równych

Korzystając z kalkulatora kredytowego na stronach www.bankier.pl otrzymujemy następujący harmonogram splat

HARMONOGRAM SPŁAT (6 MIESIĘCY)

NR RATY	RATA	ODSETKI	RATA KAPITAŁU	KAPITAŁ POZOSTAŁY DO SPŁATY
1.	312,37 zł	21,00 zł	291,37 zł	1 508,63 zł
2.	312,37 zł	17,60 zł	294,77 zł	1 213,86 zł
3.	312,37 zł	14,16 zł	298,21 zł	915,66 zł
4.	312,37 zł	10,68 zł	301,69 zł	613,97 zł
5.	312,37 zł	7,16 zł	305,21 zł	308,77 zł
6.	312,37 zł	3,60 zł	308,77 zł	0,00 zł
Razem	1 874,21 zł	74,21 zł	1 800,00 zł	

Jak widać, miesięczna rata kredytu znacznie przewyższa możliwości jego spłaty przez Magdę i Piotra. Z powyższego wyliczenia wynika, że miesięczna rata wynosi 312,37 zł, a Magda i Piotr na spłatę kredytu mogą przeznaczyć tylko 197 zł miesięcznie.

Co zatem należy zrobić? Czy w takiej sytuacji kredyt jest nieosiągalny?

W takim przypadku należy sprawdzić, o ile należy wydłużyć czas spłaty kredytu (czyli okres kredytowania), aby wysokość raty nie przewyższała możliwości jej comiesięcznej spłaty przez Magdę i Piotra (czyli ich zdolności kredytowej). W tym celu znowu postępujemy się wyliczeniami przeprowadzonymi za pomocą kalkulatora finansowego. Pozostawiamy kwotę kredytu, oprocentowanie, sposób zapłaty i wysokość prowizji bez zmian, wydłużając jedynie okres kredytowania z 6 do 18 miesięcy. Poniżej prezentujemy wyliczenie:

Kwota kredytu:	1800
Oprocentowanie nominalne:	<input type="text" value="14"/> %
Okres kredytu:	<input type="text" value="18"/> w miesiącach
Kapitalizacja:	<input type="text" value="miesięczna"/>
Rodzaj raty:	<input type="text" value="równa"/>
Prowizja:	<input type="text" value="zmniejsza kwotę wypłaty"/>

HARMONOGRAM SPŁAT (18 MIESIĘCY)

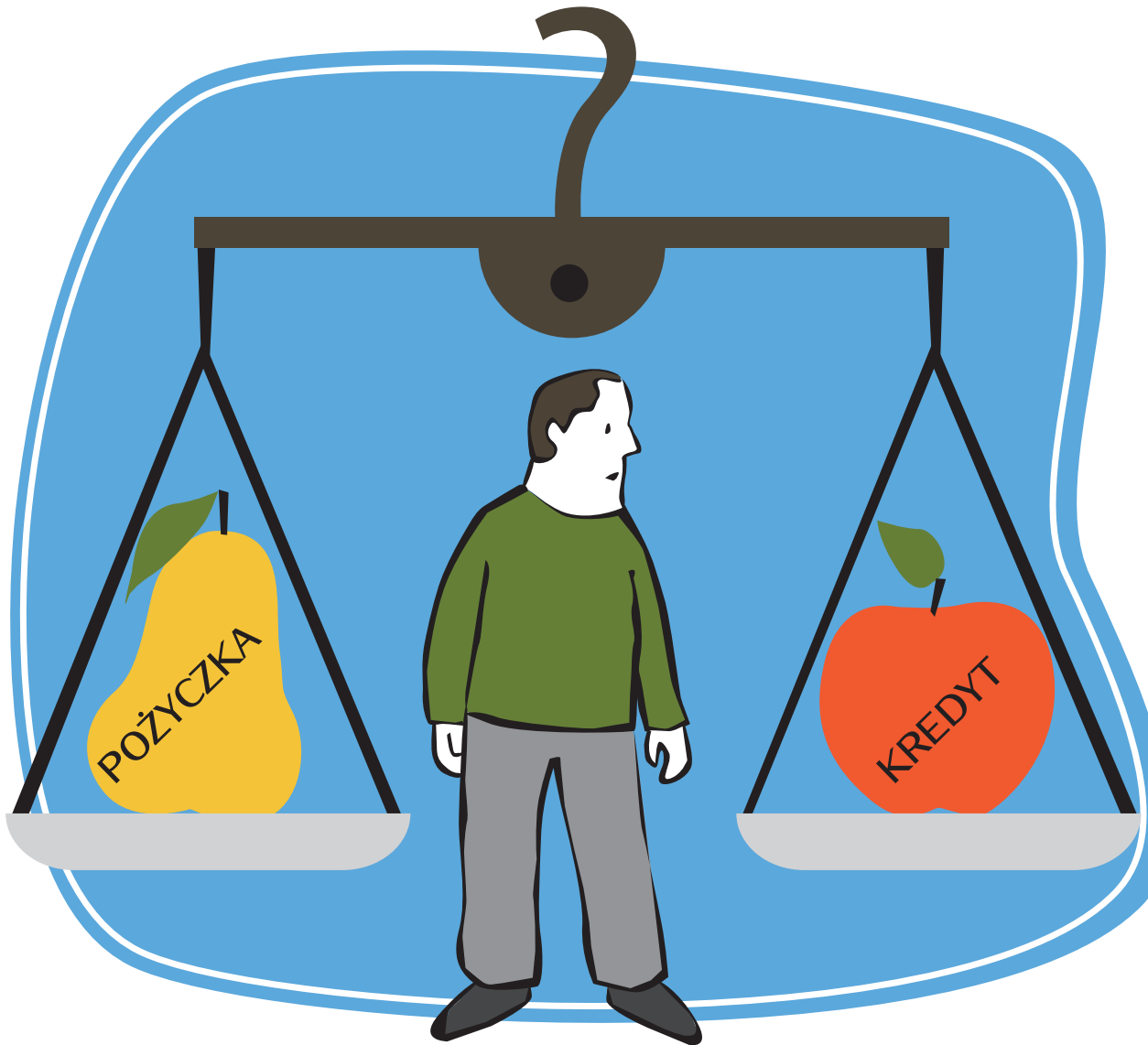
NR RATY	RATA	ODSETKI	RATA KAPITAŁU	KAPITAŁ POZOSTAŁY DO SPŁATY
1.	111,45 zł	21,00 zł	90,45 zł	1 709,55 zł
2.	111,45 zł	19,94 zł	91,50 zł	1 618,05 zł
3.	111,45 zł	18,88 zł	92,57 zł	1 525,48 zł
<i>rozwiń cały harmonogram</i>				
16.	111,45 zł	3,81 zł	107,64 zł	219,05 zł
17.	111,45 zł	2,56 zł	108,89 zł	110,16 zł
18.	111,45 zł	1,29 zł	110,16 zł	0,00 zł
Razem	2 006,05 zł	2 006,05 zł	1 800,00 zł	

** format stosowany w elektronicznych kalkulatorach kredytowych*

Zastosowany w tym samym przykładzie osiemnastomiesięczny okres kredytowania daje Magdzie i Piotrowi możliwość uzyskania kredytu i realizacji planu. Kredyt spłacany przez 18 miesięcy będzie jednak droższy, gdyż wydłużony okres kredytowania powoduje wzrost

kwoty zapłaconych bankowi odsetek. I tak w przypadku kredytu zaciągniętego na sześć miesięcy koszty odsetek wynoszą jedynie 74,21 zł, natomiast w przypadku kredytu na 18 miesięcy – już 2006,05 zł.

Pamiętaj, że możesz dostosować
wysokość rat kredytu do
**swoich finansowych
możliwości**

Kredyt a pożyczka – podobieństwa i różnice

Nazwy „kredyt” i „pożyczka” są często stosowane zamiennie. Należy jednak pamiętać, że są to różne usługi finansowe, a tym samym – niosą za sobą różne konsekwencje prawne i ekonomiczne. Pożyczek może udzielać praktycznie każdy, zarówno osoba fizyczna, jak i instytucja, pod warunkiem, że jest właścicielem środków pieniężnych, które chce pożyczyć. Dlatego kwestie związane z pożyczkami są w Polsce regulowane przez kodeks cywilny. Inaczej sprawy się mają w przypadku kredytów. Prawo ich udzielania mają wyłącznie banki, a środki na ten cel nie są ich własnością, lecz pochodzą z depozytów powierzonych im przez klientów. Umowy kredytowe są z tego powodu regulowane przez prawo bankowe.

Udzielanie kredytów jest jedną z podstawowych usług świadczonych przez bank. W uproszczeniu udzielenie kredytu polega na „udostępnieniu” przez bank, na ustalony między bankiem a klientem czas, pewnej kwoty pieniędzy, które klient ma wykorzystać na cel określony w umowie kredytowej. Jednocześnie kredytobiorca zobowiązuje się zwrócić te udostępnione pieniądze wraz z odsetkami w ustalonym terminie oraz zobowiązuje się do zapłaty prowizji od uzyskanego kredytu. Sposób udostępniania, wykorzystania i spłaty kredytu związany jest z jego rodzajem.

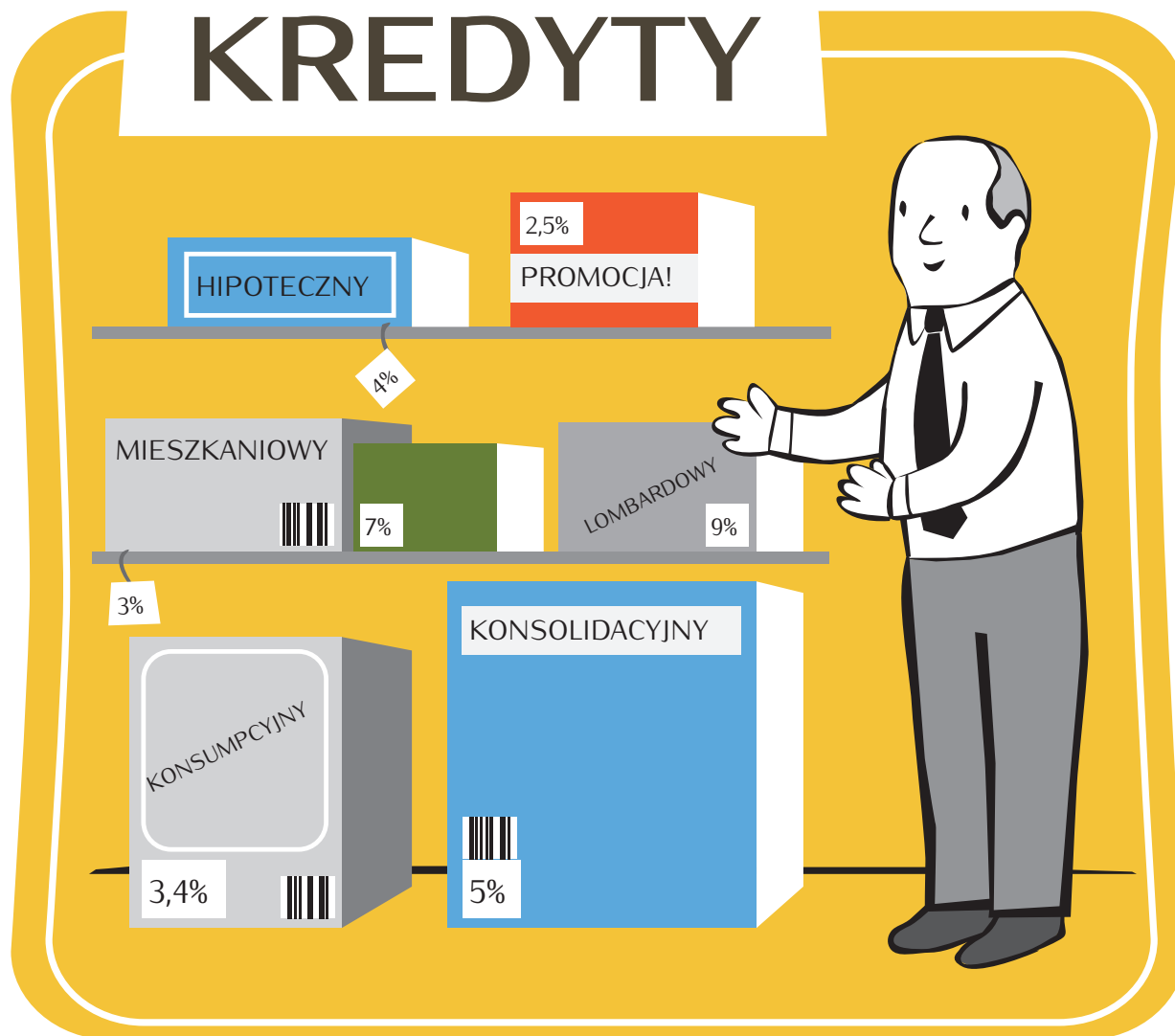
W dalszej części poradnika skupimy się na opisanu podstawowych rodzajów kredytów udzielanych przez banki osobom fizycznym oraz na przedstawieniu sposobów ich spłaty i zabezpieczenia.

Kredyt czy pożyczka ?

Tabela 1. Różnice pomiędzy kredytem i pożyczką:

	KREDYT	POŻYCZKA
CEL	Konieczne jest określenie celu kredytu (np. kredyt na zakup mieszkania)	Pożyczkę zaciąga się na dowolny cel
ZACHOWANIE FORMY PISEMNEJ	Umowa kredytu zawsze musi być zawarta na piśmie	Umowa pożyczki może być zawarta w dowolnej formie (ustnej lub pisemnej). Kodeks cywilny zaleca jednak, by dla pożyczek powyżej 500 zł zawierać umowę w formie pisemnej
WYSOKOŚĆ OPŁAT	Za udzielenie kredytu banki pobierają od klientów odsetki i/lub prowizje	Pożyczka może być udzielona nieodpłatnie, czyli bez odsetek i bez prowizji
TERMIN ZWROTU POŻYCZONYCH PIENIĘDZY	Termin ten jest ściśle określony	Nie ma formalnego wymogu określenia terminu spłaty
FORMA ROZLICZENIA SIĘ Z POŻYCZONYCH ŚRODKÓW	Rozliczenia są dokonywane najczęściej bezgotówkowo	Rozliczenia są dokonywane najczęściej w postaci pieniężnej

KREDYTY

Jaki kredyt wybrać?

Rodzaje kredytów, z jakich możemy skorzystać

Kredyty udzielane przez banki osobom fizycznym mogą się od siebie bardzo różnić. Najczęściej dzielimy je ze względu na:

- **cel kredytu** – np. kredyt konsumencki, kredyt hipoteczny, kredyt mieszkaniowy, kredyt ratalny, kredyt konsolidacyjny itp.;
- **oprocentowanie kredytu** – **stałe oprocentowanie kredytu**, niezmiennie w trakcie trwania kredytu (rzadko występujące, stosowane do kredytów bądź pożyczek o krótkim terminie spłaty, najczęściej do 6 albo do 12 miesięcy), oraz **oprocentowanie zmienne**, którego wysokość może ulec zmianie w trakcie spłaty kredytu – oprocentowanie może wzrosnąć bądź spaść, przy czym warunki zmiany tego oprocentowania są najczęściej ściśle określone w umowie kredytu, np. oprocentowanie może wzrosnąć, jeżeli wzrośnie poziom inflacji¹;
- **walutę kredytu** – kredyty mogą być udzielane w ZŁOTYCH, ale występują także tak zwane **kredyty denominowane** (udzielane w walutach obcych, ale wypłacane przez bank i spłacane przez klienta w złotówkach) oraz **kredyty walutowe** (zarówno udzielane, jak i spłacane w walutach obcych);
- **okres kredytowania** – występują kredyty krótkoterminowe (udzielane do jednego roku), kredyty średnioterminowe (udzielne na okres od jednego roku do trzech lat) oraz kredyty długoterminowe (udzielane na okres powyżej trzech lat);
- **metodę udzielania kredytu** – rozróżnia się kredyty w rachunku bieżącym oraz w rachunku kredytowym;
- **sposób spłaty kredytu** – banki mogą stosować m.in. równe raty kapitałowo-odsetkowe (annuitetowe); malejące raty kapitałowo-odsetkowe oraz spłatę jednorazową kredytu (np. przy kredycie balonowym);
- **formę zabezpieczenia kredytu** – banki mogą stosować m.in. zabezpieczenie w postaci weksla, umowy poręczenia, zastawu rejestrowego, przewłaszczenia rzeczy ruchomych, hipoteki, cesji wierzytelności.

Osoby fizyczne najczęściej zaciągają następujące kredyty:

- kredyt w rachunku bieżącym;
- kredyt konsumpcyjny;
- kredyt kart kredytowych;
- kredyt lombardowy;
- kredyt hipoteczny;
- kredyt mieszkaniowy;
- kredyt konsolidacyjny.

Kredyt w rachunku bieżącym jest udzielany tylko tym klientom, którzy posiadają w banku rachunek ROR (rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy, zwany też rachunkiem bieżącym, stąd nazwa tego kredytu). Jest on udzielany na krótki czas, to znaczy najczęściej do jednego roku, ale po tym okresie można go odnowić. Kredyt ten umożliwia klientowi pożyczanie pieniędzy od banku, ale tylko do wysokości przyznanego limitu kredytu – tak zwanego debetu. Spłata kredytu następuje automatycznie z wpływów na rachunek bieżący klienta. Ponieważ w umowie o ten kredyt nie ma ściśle określonego celu (przeznaczenia) kredytu, jest on uznawany przez banki za kredyt związany z dużym ryzykiem, stąd najczęściej jest wyżej oprocentowany od innych kredytów. Banki udzielają go jedynie solidnym klientom, np. takim, którzy posiadają w danym banku rachunek ROR co najmniej od sześciu miesięcy oraz otrzymują stałe dochody wpływające na ROR w postaci np. miesięcznej pensji, emerytury czy renty.

Kredyt konsumpcyjny, zwany też ratalnym, udzielany jest osobom fizycznym, przede wszystkim tym, które mają stałe dochody. Banki udzielają tych kredytów na okres od jednego roku do pięciu lat. Są dwa rodzaje tych kredytów:

- 1) gotówkowe, gdy klient otrzymuje gotówkę „do ręki” lub na swój rachunek w banku;
- 2) bezgotówkowe, które są przekazywane określonemu sprzedawcy na opłacenie zakupionych przez klienta towarów (np. pralki czy lodówki).

Kredyty gotówkowe są zwykle wyżej oprocentowane, bo klienci najczęściej nie określają jego przeznaczenia. Wpłata kwoty kredytu gotówkowego, pomniejszonej o prowizję, następuje bezpośrednio po podpisaniu umowy.

¹ Inflacja to trwała tendencja wzrostu cen (i płac nominalnych)
*John Black, Słownik Ekonomii. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008

Kredyty ratalne są obecnie bardzo popularne, bo pozwalają na zakup wymarzonego telewizora czy sfinansowanie wakacji. Pomimo tego, że są wysoko oprocentowane, schemat ich spłaty jest tak konstruowany, że raty miesięczne wydają się niskie i – niestety – zachęcają nas do korzystania z tych kredytów. Natomiast jeżeli zdarzy się, że nie będziemy mogli spłacić choć jednej miesięcznej raty kredytu, od każdej takiej niezapłaconej terminowo raty bank pobiera podwyższone odsetki.

Szczególnym rodzajem kredytów konsumpcyjnych są **kredyty studenckie**. O kredyt taki można ubiegać się w jednym z 5 banków komercyjnych, które podpisały z Bankiem Gospodarstwa Krajowego umowę o współpracy. Są to:

- Bank PeKao S.A.
- Bank Polskiej Spółdzielczości S.A.
- Gospodarczy Bank Wielkopolski
- PKO BP S.A.
- Mazowiecki Bank regionalny S.A

O kredyty z dopłatami do oprocentowania mogą ubiegać się:

- studenci uczelni publicznych i niepublicznych, studiujący w systemie dziennym, wieczorowym lub zaocznym, którzy rozpoczęli naukę przed ukończeniem 25 roku życia.
- a także: uczestnicy studiów doktoranckich

Podstawą ubiegania się o kredyt są:

- wniosek złożony w banku kredytującym wraz z potwierdzeniem dochodów rodziny studenta,
- zaświadczenie szkoły wyższej stwierdzające, że wnioskodawca jest studentem,
- dokumenty wymagane przez bank dla celów oceny zdolności kredytowej i zabezpieczenia spłat kredytu.

Wnioski o kredyt można składać do 15 listopada każdego roku, w dowolnym, wybranym przez studenta banku (jednym z pięciu wymienionych wyżej) który będzie udzielał kredytów studenckich według wzoru określonego przez ten bank. Student może złożyć tylko jeden wniosek.

Pierwszeństwo w otrzymaniu kredytu mają studenci o niskich dochodach na osobę w rodzinie.

Decyzję o udzieleniu kredytu podejmuje bank kredytujący i bank ten uruchamia wypłatę kredytu. Wypłata rat kredytu nastąpi po podpisaniu umowy kredytu. Raty kredytu wypłacane są wstecz za okres od 1 października.

Kredyt jest udzielany na okres studiów, nie dłuższy niż 6 lat, a w przypadku doktorantów przedłużony maksymalnie o 4 lata. Kredyt jest wypłacany w ratach miesięcznych, maksymalnie przez 10 miesięcy w roku akademickim. Kredyt nie jest wypłacany w okresie urlopu udzielonego z przyczyn zdrowotnych lub ważnych przyczyn losowych.

Wysokość miesięcznych rat kredytu wynosi 600 zł.

Warunkiem kontynuowania wypłat w kolejnych semestrach jest przedłożenie bankowi kredytującemu zaświadczenia potwierdzającego, że kredytobiorca jest studentem, w terminie do 31 marca i 31 października.

Bank zaprzestaje wypłacania rat kredytu jeśli student: nie zaliczył semestru, nie przedstawił w terminie bankowi ważnej legitymacji studenckiej lub doktoranckiej, (wypłaty mogą być wznowione w miesiącu następującym po miesiącu, w którym przedstawi w banku ważną legitymację uprawniającą do korzystania z kredytu).

Spłata kredytu rozpoczyna się niepóźniej niż 2 lata po ukończeniu studiów. W przypadku przerwania studiów spłata kredytu następuje począwszy od następnego miesiąca po terminie, w którym kredytobiorca był zobowiązany przedstawić w banku ważną legitymację potwierdzającą, że jest studentem. Liczba rat spłaty kredytu wynosi dwukrotność wypłaconych rat.

W okresie studiów oraz w okresie 2 lat po ich ukończeniu kredytobiorca nie spłaca odsetek od kredytu. Odsetki te pokrywa BGK ze środków Funduszu Pożyczek i Kredytów Studenckich.

Spłatę odsetek kredytobiorca rozpoczyna wraz ze spłatą kredytu. Wysokość odsetek płaconych przez kredytobiorcę wynosi połowę stopy redyskontowej NBP.

Istnieje możliwość umorzenia kredytu niektórym kredytobiorcom. Umorzenia (20%) kredytu z tytułu ukończenia szkoły wyższej w grupie 5% najlepszych absolwentów dokonuje bank kredytujący na wniosek kredytobiorcy, potwierdzony przez dziekana lub inny organ jednoosobowy szkoły wyższej.

Szczegółowe informacje dotyczące zasad i trybu ubiegania się o kredyty studenckie znaleźć można pod adresem: <http://www.bgk.com.pl/index.php?module=site&catId=135&pl>

Kredyt kart kredytowych wymaga wydania przez bank klientowi plastikowej karty kredytowej i ustalenia dla tej karty tak zwanej linii kredytowej, czyli kredytu odnawialnego, do poziomu którego posiadacz karty może nabywać towary czy usługi, a także wypłacać gotówkę z bankomatów. Wysokość kredytu przyznanego do wydanej karty jest uzależniona od oceny zdolności kredytowej klienta, dokonanej przez bank. Klient może korzystać z kredytu na karcie kredytowej, czyli dokonywać płatności za usługi i towary albo wypłacać gotówkę, do wysokości przyznanego limitu. Większość banków rozdziela limit ogólny, przyznany do danej karty kredytowej, na część, którą klient może wykorzystać na nabycie towarów i usług, oraz na część umożliwiającą wypłatę gotówki.

Cechą charakterystyczną tego kredytu jest to, że wraz z dokonaniem płatności albo wypłaty gotówki za pomocą karty kredytowej, limit kredytu przyznany przez bank pomniejsza się o kwotę dokonanej transakcji lub wypłaconej gotówki. Spłata powstałego zadłużenia umożliwia ponowne wykorzystanie kredytu do wysokości przyznanego limitu klientowi przez bank. Stąd kredyt na karcie kredytowej należy do grupy kredytów odnawialnych.

Niemal wszystkie banki w ramach kredytów oferowanych na kartach kredytowych przyznają klientowi pewien okres kredytowania bez naliczania odsetek od salda zadłuże-

nia, zwany **okresem bezodsetkowym** lub **okresem odroczonych płatności**. (Wyjątkiem są dokonywane przez klienta za pomocą karty kredytowej wypłaty gotówki z bankomatów, które nie są objęte okresem bezodsetkowym i są oprocentowane od pierwszego dnia od dokonania wypłaty). Gdy klient systematycznie i w terminie (to znaczy nie później niż wskazana na wyciągu z banku data zapłaty) spłaca całą kwotę salda przedstawionego na wyciągu, nie są mu naliczane żadne odsetki ani dodatkowe opłaty – korzysta więc z bezpłatnego kredytu. Długość okresu bezodsetkowego może różnić się w każdym banku i być zależna od rodzaju karty kredytowej (z reguły jest to okres od 30 do 58 dni).

Natomiast w przypadku, kiedy klient nie planuje spłacić kwoty zadłużenia, bank od wyznaczonej daty spłaty nalicza odsetki od tej kwoty, zgodnie z obowiązującym dla tego kredytu oprocentowaniem. Zawsze jednak klient ma obowiązek spłaty minimalnej kwoty zadłużenia, która stanowi pewien ułamek wykorzystanego limitu (najczęściej jest to ok. 1–5% kwoty wykorzystanego zadłużenia). Oprocentowanie kredytu na karcie kredytowej jest **wyższe** niż w przypadku innych kredytów (np. kredytu w rachunku bieżącym), ponieważ dla banków są to najbardziej ryzykowne kredyty.

Gdy klient używa karty kredytowej, ale **systematycznie i przed upływem terminu bezodsetkowego spłaca saldo zadłużenia (czyli nie korzysta z kredytu, za który pobierane są odsetki)**, wtedy posiadanie takiej karty może być dla niego korzystne, ponieważ płaci kartą, a za dokonane wydatki rozlicza się z bankiem dopiero za pewien czas.

Kredyt lombardowy to kredyt udzielany pod zastaw ruchomości (w tym m.in.: towarów, złota i innych metali szlachetnych, papierów wartościowych, czyli np. obligacji Skarbu Państwa), które mogą być relatywnie szybko sprzedane. Jest to kredyt udzielany na krótki czas (do sześciu miesięcy). Kwota kredytu stanowi tylko pewną część wartości zastawionych przedmiotów (np. 60–80% zastawianych ruchomości albo praw). Na czas udzielenia kredytu bank przejmuje zastawioną ruchomość lub prawo, a w przypadku braku spłaty przez klienta kredytu – może je sprzedać.

Kredyt hipoteczny to kredyt udzielany na inwestycję – przede wszystkim na zakup lub remont mieszkania, adaptację lokali użytkowych na cele mieszkaniowe, dopłatę związaną ze zmianą domu lub mieszkania, a także na uzupełnienie wkładu budowlanego w spółdzielni mieszkaniowej lub firmie deweloperskiej. Zabezpieczeniem spłaty tego kredytu stanowi hipoteka na nieruchomości, której właścicielem jest klient–kredytobiorca. Hipoteka to ograniczone prawo rzeczowe, które powstaje przez dokonanie wpisu w IV dziale księgi wieczystej (prowadzonej przez sąd rejonowy) na rzecz banku udzielającego kredytu. Wpis ten umożliwia bankowi zaspokojenie swoich praw w razie odmowy spłaty kredytu przez klienta. Bank może wtedy sprzedać nieruchomość, nawet jeśli zdążyła ona już zmienić właściciela. Hipoteka jest więc bardzo dobrym zabezpieczeniem udzielanych przez banki kredytów hipotecznych. Nie niosą one tak dużego ryzyka dla banku jak inne kredyty i dzięki temu mają niższe oprocentowanie. Kredyt hipoteczny jest udzielany do wartości nieruchomości, na której jest ustanawiana hipoteka.

Jeśli nieruchomość nie ma księgi wieczystej, wtedy udzielenie kredytu hipotecznego jest utrudnione. Taka sytuacja może mieć miejsce w przypadku zakupu nieruchomości (mieszkania albo domu) na rynku pierwotnym, gdzie księgi wieczyste zakładane są dopiero po wybudowaniu nieruchomości. W tej sytuacji, do czasu założenia księgi wieczystej i wpisu hipoteki, kredyt mieszkaniowy jest ubezpieczony (uwaga: koszt ubezpieczenia ponosi kredytobiorca!) lub ma wyższe oprocentowanie (które ma zabezpieczyć interes banku, ponoszącego większe ryzyko, związane z brakiem księgi wieczystej). W momencie ustanowienia hipoteki nie trzeba już ubezpieczać kredytu, a oprocentowanie się obniża.

Kredyt hipoteczny charakteryzuje się długim okresem spłaty (od 3 do 40, a nawet 50 lat), dlatego nawet w przypadku bardzo wysokiej kwoty kredytu miesięczne raty mogą być względnie niskie i nie stanowić dużego miesięcznego obciążenia budżetu domowego klienta. Kredyt ten jest z reguły spłacany w sposób annuitetowy – raty kapitałowo–odsetkowe są równe, zmienia się tylko udział oprocentowania i raty kapitałowej.

Kredyt mieszkaniowy jest bardzo podobny do kredytu hipotecznego, stąd często klienci banku nie rozróżniają tych dwóch rodzajów kredytu. Przeznaczeniem kredytu mieszkaniowego jest zakup mieszkania, budowa albo rozbudowa domu lub zakup działki budowlanej na budowę domu. Za pomocą kredytu mieszkaniowego nie sfinansuje się zakupu np. ziemi rolnej czy samochodu. Pieniądze otrzymane z kredytu mieszkaniowego muszą być wykorzystane tylko na konkretny cel mieszkaniowy. Natomiast inaczej niż w przypadku kredytów hipotecznych, zabezpieczeniem kredytu mieszkaniowego **nie musi być hipoteka**.

Kredyt mieszkaniowy, tak jak kredyt hipoteczny, jest zwykle udzielany na długie okresy (najczęściej od 3 do 40 lat), dlatego miesięczne raty kredytowe mogą być względnie niskie.

Jednocześnie należy podkreślić, że każdy kredyt mieszkaniowy (tak samo zresztą jak każdy kredyt hipoteczny) klient może spłacić wcześniej. Warto jednak jeszcze przed podpisaniem umowy o kredyt mieszkaniowy zwrócić uwagę, jakie w danym banku obowiązują zasady wcześniejszej spłaty kredytów, ponieważ przez pierwsze dwa–trzy lata od daty wypłaty kredytu mieszkaniowego banki pobierają zwykle dodatkową opłatę za wcześniejszą spłatę tego kredytu.

Kredyt konsolidacyjny to rodzaj kredytu przeznaczony na spłatę innych kredytów (albo pożyczek). Jest on przeznaczony dla tych klientów, którzy spłacają jednocześnie kilka kredytów (np. kredyt mieszkaniowy, kredyt na karcie kredytowej i kredyt ratalny), i to najczęściej w kilku bankach. Podstawową korzyścią z tego kredytu jest konsolidacja, czyli zamiana kilku kredytów na jeden, długoterminowy, czasami o niższym oprocentowaniu. Ważny jest również komfort spłaty tylko jednej raty, a nie kilku, na dodatek w różnych bankach.

Kredyt konsolidacyjny występuje w dwóch wariantach:

- hipoteczny – tak jak przy kredycie hipotecznym, zabezpieczeniem jego spłaty jest hipoteka; dzięki temu może być niżej oprocentowany, może być udzielany

na okres od 3 do 40 lat, a kwota kredytu może wynosić tyle, ile jest warta nieruchomość, na której jest ustanawiana hipoteka;

- gotówkowy – bez zabezpieczenia, ma więc wyższe oprocentowanie, jest udzielany na niższe kwoty pieniężne, maksymalnie na 10 lat.

Ponieważ Polacy coraz częściej się zadłużają, kredyty konsolidacyjne stają się coraz bardziej popularne. Należy jednak pamiętać, że zamiana kilku kredytów na jeden kredyt konsolidacyjny pociąga za sobą dłuższy czas spłaty zadłużenia i konieczność zapłaty bankowi dodatkowej prowizji. A wszystko dlatego, że wcześniej wzięliśmy za dużo kredytów.

NOTATKI

Sposoby zabezpieczenia spłaty kredytu

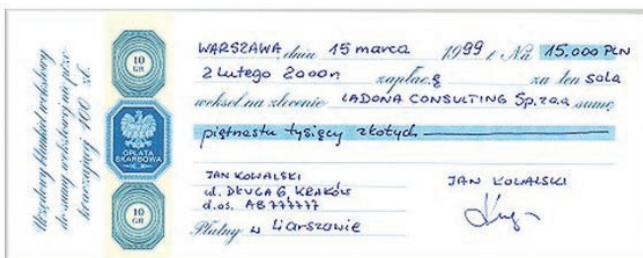
Bank, udzielając nam kredytu, chce ograniczyć ryzyko jego niespłacenia i żąda od nas jego zabezpieczenia. Istnieje wiele sposobów, za pomocą których bank może zabezpieczyć spłatę kredytu. Oto one:

- Weksel
- Poręczenie
- Hipoteka
- Przewłaszczenie
- Ubezpieczenie spłaty kredytu

Weksel – jest wystawiany i podpisany przez dłużnika (osobę zaciągającą kredyt) na rzecz banku lub innej instytucji czy osoby udzielającej kredytu lub pożyczki (wierzyciela). Jest zobowiązaniem do spłaty zadłużenia w określonym miejscu, czasie i na rzecz wierzyciela.

Zwykle wraz z wekslem podpisywana jest deklaracja wekslowa, wyjaśniająca rodzaj i wysokość kwoty zobowiązania oraz terminy spłaty.

Rysunek 2. Przykład wypełnionego poprawnie weksla własnego (sola)

Weksel jest to rodzaj papieru wartościowego, imienne-go lub na zlecenie, w którym wystawca weksla zobowiązuje się bezwarunkowo, że inna osoba dokona na rzecz odbiorcy weksla zapłaty określonej sumy pieniężnej (weksel trasowany), albo sam przyrzeka, że zapłaci sumę wekslową odbiorcy weksla (weksel własny, sola weksel – na rys. powyżej).

Poręczenie – zawierane jest w formie umowy cywilnoprawnej, przez którą jedna strona – poręczyciel (np. ktoś z rodziny bądź znajomych kredytobiorcy, osoba ta musi jednak posiadać zdolność kredytową)

– zobowiązuje się wobec wierzyciela (banku), że wykona zobowiązanie dłużnika (kredytobiorcy), gdyby ten ostatni sam go nie wykonał. **Hipoteka** – jest to ograniczone prawo rzeczowe na nieruchomości, służące zabezpieczeniu oznaczonej wierzytelności. Na mocy tego prawa wierzyciel może dochodzić zaspokojenia z nieruchomości, w przypadku gdy dłużnik (kredytobiorca) nie wywiązuje się ze swoich umownych zobowiązań. Hipoteka powstaje dopiero z chwilą wpisu obciążenia do księgi wieczystej, a gdy zobowiązanie dłużnika zostaje uregulowane, dłużnik składa wniosek do sądu hipotecznego o wyczyszczenie księgi wieczystej. W zasadzie hipoteka może istnieć tylko o tyle, o ile istnieje dług (wierzytelność, którą zabezpiecza). Hipoteka zabezpiecza wyłącznie wierzytelności pieniężne i może być wyrażona jedynie w oznaczonej sumie pieniężnej.

Kupując nieruchomość, zawsze należy pamiętać o sprawdzeniu obciążeń hipotecznych. Może się bowiem zdarzyć, że kupimy nieruchomość obciążoną cudzymi kredytami, które będziemy musieli spłacać.

Przewłaszczenie to forma zabezpieczenia wierzytelności polegająca na przeniesieniu przez dłużnika (kredytobiorcę) prawa własności swojej rzeczy na wierzyciela (bank). Przewłaszczenie na zabezpieczenie występuje w dwóch formach:

- dłużnik przenosi na wierzyciela własność swej rzeczy, a wierzyciel zobowiązuje się do przeniesienia własności tej rzeczy z powrotem na dłużnika po zaspokojeniu wierzytelności, często zobowiązując się do korzystania z rzeczy w ograniczonym umową zakresie – do powrotnego nabycia własności przez dłużnika konieczna jest dodatkowa umowa;
- dłużnik przenosi własność rzeczy ruchomej na wierzyciela pod warunkiem rozwiązującym, którym jest zaspokojenie wierzytelności – z tą chwilą własność rzeczy ruchomej automatycznie powraca do dłużnika.

Innym sposobem zabezpieczenia spłaty kredytu (pożyczki) jest **ubezpieczenie spłaty kredytu**. Kredyt można ubezpieczyć np. od utraty zarobków z różnych przyczyn (takich, jak choćby zwolnienie z pracy, utrata zdrowia, niemożliwość prowadzenia działalności gospodarczej). Jeżeli wykupimy ubezpie-

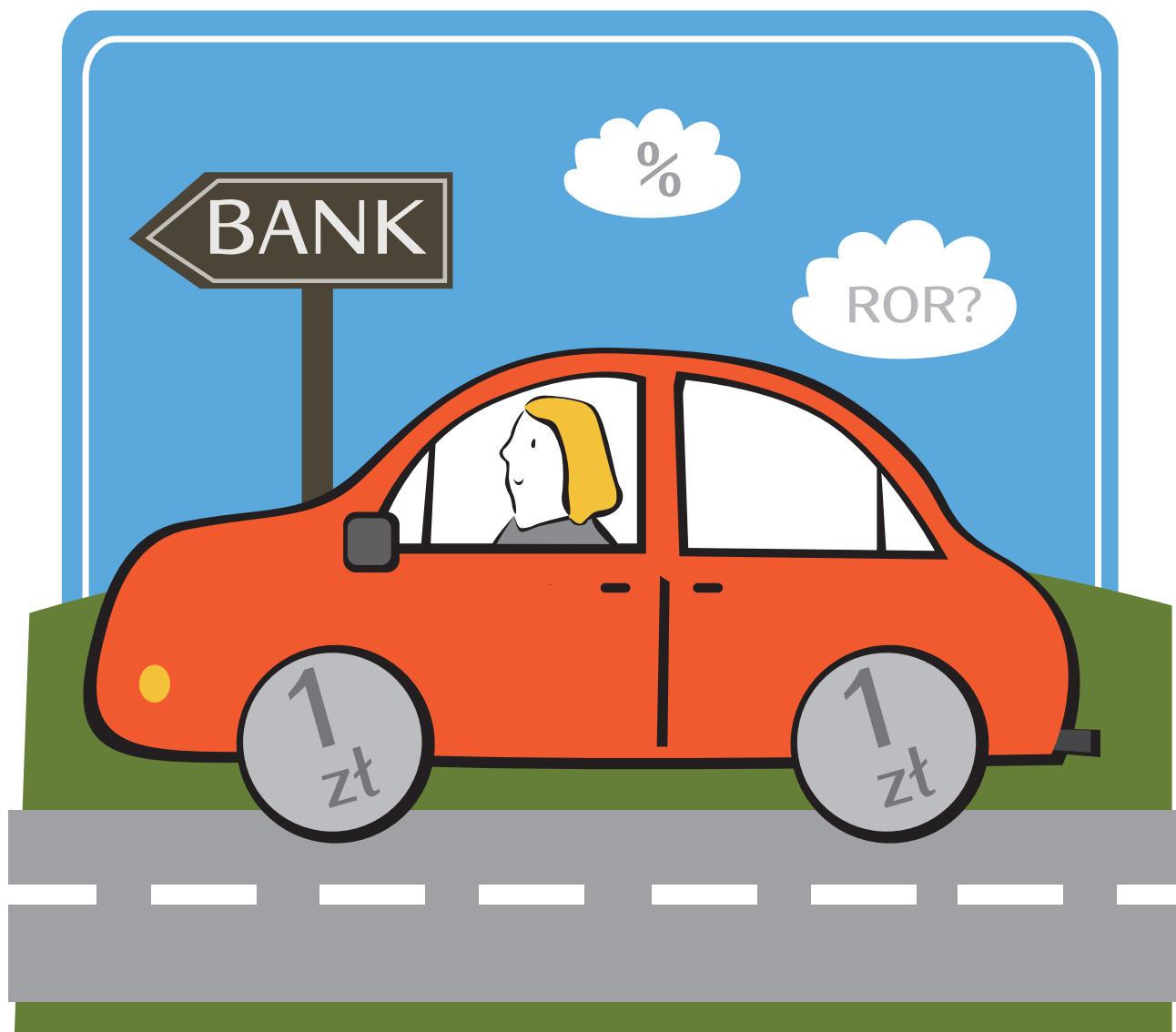
czenie kredytu (pożyczki), w przypadku wystąpienia sytuacji opisanej w umowie ubezpieczenia, ubezpieczyciel, do czasu poprawy naszej sytuacji, spłaca kredyt z odsetkami, to znaczy przejmuje obsługę naszego kredytu (pożyczki). Ale takie ubezpieczenie jest dodatko-

wo płatne. Wysokość opłaty zależy przede wszystkim od rodzaju kredytu, wysokości ubezpieczenia i rodzaju ubezpieczenia. Koszt ubezpieczenia jest najczęściej doliczany do każdej raty spłacanego kredytu (pożyczki).

Tabela 2. Najczęściej stosowane formy zabezpieczenia w odniesieniu do rodzajów kredytów

RODZAJ KREDYTU	NAJCZĘŚCIEJ STOSOWNA FORMA ZABEZPIECZENIA
Kredyt w rachunku bieżącym	Bieżące wpłaty na rachunek bankowy/kredytowy
Kredyt konsumpcyjny	Bieżące wpłaty, weksel, poręczenie
Kredyt kart kredytowych	Bieżące wpłaty na rachunek bankowy/kredytowy
Kredyt lombardowy	Zastaw na rzeczach ruchomych
Kredyt hipoteczny	Obciążenie hipoteki (wpis do księgi wieczystej), a do czasu ustanowienia hipoteki – ubezpieczenie kredytu, poręczenie lub weksel
Kredyt mieszkaniowy	Obciążenie hipoteki, zastaw na prawie własności do mieszkania (domu), weksel, poręczenie, ubezpieczenie

Forma zabezpieczenie spłaty kredytu zależy od jego **rodzaju, wysokości, okresu spłaty**

Gdy trzeba spłacać kredyt

Obliczanie kosztów bezpośrednich i pośrednich kredytu

A teraz musimy się dowiedzieć, ile będzie nas kosztował kredyt, nawet, jeżeli będziemy go regularnie spłacać. I chodzi tu nie tylko o koszty związane bezpośrednio z kredytem... Oto dwie historie: Marty i Ewy.

HISTORIA MARTY

Marta ma pożyczkę w wysokości 500 zł, udzieloną na cztery miesiące. Miesięcznie płaci 125 zł raty plus 20 zł odsetek. Każdego czwartego dnia miesiąca rano zamyka swój sklep i idzie na drugi koniec ulicy na pocztę, aby spłacić ratę pożyczki. Narzeka, że z powodu kolejek na poczcie, w których stoi w godzinach otwarcia sklepu, traci tego dnia około 40 zł zysku. Ponadto opłata za przelew pocztowy wynosi 3 zł.

Marta ma w pobliskim banku założony rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy (ROR) i mogłaby w nim złożyć tak zwane zlecenie stałe, aby spłacać kredyt ze środków na tym rachunku. Nie wie jednak, że taka możliwość istnieje. Gdyby wiedziała i skorzystała z tej możliwości, wtedy za **zlecenie stałe** – spłaty kredytu i odsetek – płaciłaby tylko 2 zł. Nie musiałyby także zamykać sklepu...

HISTORIA EWY

wysokości 800 zł, udzieloną na cztery miesiące. Raz w miesiącu spłaca ratę pożyczki w wysokości 200 zł plus 20 zł odsetek. Aby uzyskać pożyczkę, musiała wnieść opłatę w wysokości 20 zł. W momencie udzielenia pożyczki, pożyczkodawca doliczył 30 zł jako opłatę manipulacyjną. Raty kredytu płaci przelewem, który kosztuje ją 5 zł.

Te proste przykłady pokazują, że kosztami kredytu są nie tylko koszty związane z oprocentowaniem, prowizją, opłatą manipulacyjną czy ubezpieczeniem. Aby spłacić ratę kredytu, często jedziemy do banku (co kosztuje, bo musimy kupić bilet lub paliwo); zamknięty przez kilka godzin sklep to też strata dla jego właściciela.

Należy więc pamiętać, że z kredytem związane są nie tylko koszty bezpośrednie, wynikające z umowy kredytu, ale i koszty pośrednie – zależne w dużej części od nas

Zestawienie kosztów pożyczki dla Marty i dla Ewy

Nr	Rodzaj kosztów	Marta	Ewa
Koszty bezpośrednie			
1	Miesięczne odsetki	20 zł	20 zł
2	Okres pożyczki	4 miesiące	4 miesiące
3	Koszty manipulacyjne	0 zł	30 zł (jednorazowo)
4	Koszty złożenia wniosku	0 zł	20 zł (jednorazowo)
Łącznie koszty bezpośrednie		75 zł	130 zł
Koszty pośrednie			
5	Zamknięty sklep przez pół dnia miesięcznie	40 zł (miesięcznie)	
6	Koszt przelewu	3 zł (miesięcznie)	5 zł (miesięcznie)
Łączne koszty pośrednie:		215 zł	20 zł
Łączne koszty pożyczki:		290 zł	150 zł

samych. Analizując koszty planowanego kredytu, należy zawsze wziąć pod uwagę różne sytuacje i problemy, z jakimi możemy się spotkać w czasie jego spłaty.

Przyjrzyjmy się teraz kosztom bezpośrednim.

Przed udzieleniem kredytu (pożyczki), banki pobierają od klienta **provizję** za przeprowadzoną ocenę zdolności kredytowej i obsługę kredytu. Jest to jednorazowy koszt, który musimy ponieść jeszcze przed otrzymaniem i spłatą kredytu. Wielkość tej prowizji jest różna w różnych bankach i często zależy od rodzaju kredytu. Najczęściej jest określana jako pewien procent od udzielanego kredytu i zwykle waha się od 0,5% do 5% jego wartości. Klient płaci tę prowizję przed otrzymaniem kredytu

- z własnych pieniędzy
- Z otrzymanego kredytu, poprzez pomniejszenie wypłaconego kredytu o wysokość naliczonej prowizji.

Czyli, przykładowo, jeżeli bierzemy w banku kredyt w wysokości 900 zł, a prowizja od tego kredytu wynosi

4%, czyli 36 zł, to jeżeli nie mamy takiej sumy, bank nam wypłaci kredyt nie w kwocie 900 zł, ale 864 zł (po pomniejszeniu o prowizję). Należy zaznaczyć, że często banki stosują promocję i zwalniają klientów z płacenia prowizji. Jednocześnie prowizja jest negocjowana, zawsze można więc podjąć próbę i spytać bank, czy jest możliwe zwolnienie z płacenia prowizji lub obniżenia jej wysokości.

Po zapłacie prowizji i zaciągnięciu kredytu, trzeba zacząć go spłacać. Rata całkowita kredytu składa się z raty kapitałowej, to znaczy zwracanej części kapitału przypadającego do spłaty, oraz raty odsetkowej, to znaczy kwoty odsetek od zadłużenia za bieżący okres korzystania z kredytu.

$$RC = RK + O$$

gdzie:

RC – rata całkowita;

RK – rata kapitałowa;

O – odsetki.

Banki stosują w praktyce wiele schematów spłaty kredytów (pożyczek). Proponujemy przeanalizowanie czterech podstawowych metod spłaty:

- z okresem karencji spłaty dla rat kapitałowych i (lub) odsetek;
- o odsetkach płatnych jednorazowo z góry;
- w ratach całkowitych malejących;
- w ratach całkowitych równych, tzn. takich samych, jakie Magda i Piotr wyliczyli sobie na kalkulatorze kredytowym.

W poniższych przykładach, dla zwiększenia czytelności, zamiast używać nazw „kredyt lub pożyczka”, będziemy stosować tylko nazwę „kredyt”, pamiętając, że obliczenia można stosować do obu form.

Uwaga 1. Przy analizie spłaty kredytów założymy, że nie zmienia się jego oprocentowanie. Każda zmiana oprocentowania kredytu powoduje konieczność ponownego przeprowadzenia kalkulacji.

Uwaga 2. W przypadku kredytów udzielnych w walucie obcej, na wielkość spłacanych rat całkowitych wpływ ma

nie tylko wysokość oprocentowania, ale też zmiana poziomu kursu waluty obcej, w której kredyt został udzielony. Gdy kurs walutowy rośnie, rośnie też wysokość płaconej raty całkowitej; gdy kurs walutowy spada – wysokość raty również spada.

Spłata kredytu z okresem karencji spłaty dla rat kapitałowych i (lub) odsetek

Metoda ta polega na tym, że kredytobiorca w czasie tak zwanej karencji, przez określoną liczbę okresów płatności (np. przez trzy miesiące, sześć miesięcy) nie spłaca rat kapitałowych albo odsetek, albo ani rat kapitałowych, ani odsetek. Dopiero po upływie karencji kredytobiorca zwraca raty kapitałowe i (lub) odsetki według schematu określonego w umowie kredytowej (np. w ratach malejących). Jest to o tyle korzystne, że biorąc kredyt kredytobiorca często wykorzystuje wszystkie pieniądze z uzyskanego kredytu, jak i własne oszczędności, i początkowo może nie mieć pieniędzy na spłatę kredytu. Karencja pozwala mu na odłożenie jakiejś kwoty, ale to oczywiście kosztuje.

Przeanalizujmy przypadek, gdy karencji podlega spłata zarówno rat kapitałowych, jak i odsetek. Wtedy, to znaczy w okresie karencji, kredyt nie jest spłacany i powiększa się o odsetki z okresu karencji.

HISTORIA BEATY I MARKA

Bank udzielił Beacie i Markowi kredytu na remont mieszkania w kwocie 3000 zł na okres czterech lat według rocznej stopy procentowej 12%. Umowa kredytowa przewiduje, że spłata kredytu nastąpi po okresie karencji, trwającej sześć miesięcy (w czasie której Beata i Marek wyremontują mieszkanie z pieniędzy z kredytu i z własnych oszczędności). Ile wyniesie kwota kredytu (z doliczonymi odsetkami) do spłacenia po sześciomiesięcznym okresie karencji?

Kredyt (K) = 3000 zł;

Oprocentowanie w skali roku (r) = 12%.

Ponieważ Beata i Marek nie spłacają kredytu przez sześć miesięcy, do kwoty udzielonego kredytu bank

dolicza odsetki z okresu **karencji** (O), czyli:
 $O = 3000 \times 12\% \times 6/12 = 3000 \times 0,06 = 180 \text{ zł}$

Ponieważ karencja w spłacie kredytu trwa sześć miesięcy (z 12 miesięcy w roku), więc roczne oprocentowanie przeliczamy na sześciomiesięczne, czyli 6/12. Po sześciu miesiącach Beata i Marek będą mieli do spłaty nie 3000 zł, ale kwotę kredytu (KK), powiększoną o odsetki z okresu karencji, czyli:
 $KK = 3000 + 180 = 3180 \text{ zł}$

Po półrocznym okresie karencji będą mieli do spłacenia 3 000zł kapitału, 180 zł odsetek od pełnego zadłużenia w okresie karencji, a kredyt ten będą spłacać przez kolejne cztery lata, płacąc miesięcznie odsetki od bieżącego zadłużenia.

Spłata kredytu o odsetkach płatnych jednorazowo z góry

W przypadku kredytów krótkoterminowych (np. do jednego roku) banki stosują czasami jednorazowe pobranie odsetek z góry. W kolejnych terminach spłat kredytu kredytobiorca spłaca wtedy jedynie kapitał kredytu.

HISTORIA ADAMA

Adam chce kupić swój wymarzony telewizor. W tym celu zaciąga w banku kredyt w wysokości 1500 zł, na okres dziewięciu miesięcy, przy rocznej stopie procentowej 18%. Bank pobrał odsetki z góry.

Kredyt (K) = 1500 zł;

Oprocentowanie w skali roku (r) = 18%.

Ile wyniesie **wypłacona** Adamowi **kwota kredytu** (W), pomniejszonego o **pobrane odsetki** (O)?

$O = 1500 \times 0,18 \times 9/12 = 202,50 \text{ zł}$

$W = 1500 - 202,50 = 1297,50 \text{ zł}$

Adam będzie mógł przeznaczyć na telewizor 1 297,5 zł. Przez kolejnych dziewięć miesięcy będzie jednak spłacać kwotę 1500 zł.

Spłata kredytu w ratach całkowitych malejących

W tym rozwiązaniu kredyt jest spłacany w równych ratach kapitałowych. Wraz z ratami kapitałowymi płacone są też odsetki. Kwota odsetek, ze względu na

stopniową spłatę kredytu, z okresu na okres maleje, ponieważ odsetki naliczane są od bieżącego (malejącego) salda zadłużenia. Stąd wielkość rat całkowitych (to znaczy sumy raty kapitałowej i odsetek) z okresu na okres również maleje – początkowo spłacane bankowi kwoty są wyższe i maleją w miarę spłaty kredytu. Należy się jednak zastanowić, czy tuż po wzięciu kredytu z banku jesteśmy w stanie spłacać wyższe raty. Może korzystniejszą formą jest spłata w ratach równych?

HISTORIA MONIKI I RADKA

Monika i Radek zawsze marzyli o wakacjach w Chorwacji. Ponieważ ich oszczędności nie wystarczyły na podróż, postanowili wystąpić do banku z wnioskiem o kredyt. Bank udzielił Monice i Radkowi kredyt w wysokości 1000 zł na okres jednego roku z oprocentowaniem 16% w skali roku. Kredyt ma być spłacany w kwartalnych ratach malejących. Dla ułatwienia, na podstawie tych danych, sporządzimy tabelę spłaty kredytu (podobną do wyników, które moglibyśmy otrzymać korzystając z kalkulatora kredytowego).

L.p.	Rata	Odsetki	Kapitał
1	290.00	40.00	250.00
2	280.00	30.00	250.00
3	270.00	20.00	250.00
4	260.00	10.00	250.00
W sumie:	1 100.00	100.00	1 000.00

Analogiczne wyliczenie dla kredytu przy ratach stałych:

L.p.	Rata	Odsetki	Kapitał
1	275.49	40.00	235.49
2	275.49	30.58	244.91
3	275.49	20.78	254.71
4	275.49	10.60	264.89
W sumie:	1 101.96	101.96	1 000.00

Jak widać z powyższych przykładów, nieznacznie droższy jest kredyt z ratami stałymi. Różnica, choć niewielka przy kredycie 1000 zł, może okazać się znacząca, gdy będziemy chcieli zaciągnąć kredyt na remont domu.

Splata kredytu w ratach całkowitych równych

Kolejnym bardzo popularnym sposobem spłaty kredytu jest spłata kredytu w równych ratach. Dzięki temu w każdym okresie płatności obciążenie z tytułu spłaty kredytu jest jednakowe (a nie tak, jak przy spłacie kredytu w ratach malejących: wysokie na początku i niższe – na końcu spłaty kredytu).

HISTORIA AGNIESZKI I PAWŁA

Agnieszka i Paweł planują budowę domu. Ojciec Pawła jest murarzem, a Paweł często mu pomaga w pracy. Postanowili więc sami wybudować dom. Ponieważ Agnieszka i Paweł nie mają wystarczających oszczędności, postanowili wziąć w banku kredyt na materiały budowlane. Bank udzielił im kredytu hipotecznego w wysokości 60 000 zł na kupno materiałów budowlanych, na okres dziesięciu lat przy oprocentowaniu 7% w skali roku. Kredyt ma być spłacany w równych ratach. Wyznamy więc wysokość stałej raty całkowitej (to znaczy raty kapitałowej i odsetek). Ponieważ kredyt został udzielony na dziesięć lat, takich równych miesięcznych rat będzie 120 (10 lat x 12 miesięcy) po 696,65 zł każda. Jak wynika z harmonogramu Agnieszka i Paweł po 10 latach spłacą 83 598,11 zł, czyli – o 23 598,11 zł więcej niż pożyczili.

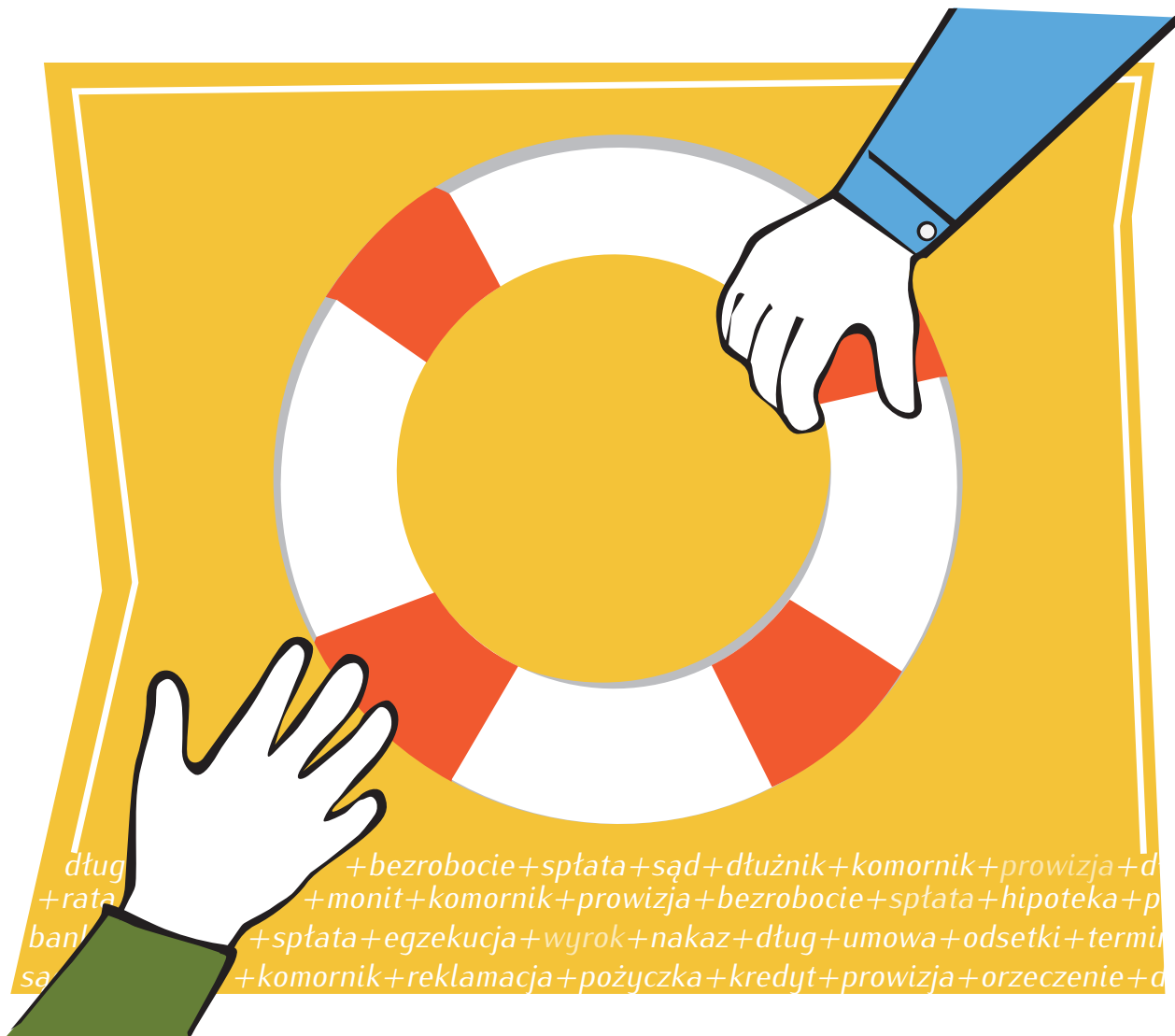
L.p.	Rata	Odsetki	Kapitał
1	696.65	350.00	346.65
2	696.65	347.98	348.67
3	696.65	345.94	350.71
4	696.65	343.90	352.75
5	696.65	341.84	354.81
...
114	696.65	27.79	668.86
115	696.65	23.89	672.76

116	696.65	19.97	676.68
117	696.65	16.02	680.63
118	696.65	12.05	684.60
119	696.65	8.06	688.59
120	696.65	4.04	692.61
W sumie:	83 598.11	23 598.11	1 000.00

Koszty kredytu

bezpośrednie –
podane w umowie
kredytowej

pośrednie –
związane z naszą
obsługą spłat

Gdy pojawiają się problemy ze spłatą rat kredytu

Zdecydowanie nie powinno się zalegać z wpłatami rat. Co jednak zrobić, jeśli ma się kłopoty ze spłatą kredytu? Najlepiej skontaktować się z bankiem od razu, gdy tylko dojdziemy do wniosku, że nie będziemy mogli spłacić kolejnej raty kredytu i odsetek. Jeżeli nie spłacimy jednej raty, bank przyśle ponaglenie (tzw. **monit**) na koszt klienta. Koszt takiego monitu może wynosić nawet 70 zł (każdy bank ustala ten koszt indywidualnie i podaje w swojej **tabeli opłat i prowizji**). Jeżeli pomimo monitu klient nie spłaci kolejnej raty, bank może wypowiedzieć umowę kredytu. Wtedy klient musi spłacić od razu całą pożyczoną sumę albo bank naliczy mu karne odsetki (zdecydowanie wyższe niż w przypadku, gdy klient spłaca kredyt w terminie).

Umowa o kredyt może zawierać klauzulę o możliwości wystawienia **bankowego tytułu egzekucyjnego**, taki zapis bardzo ułatwia bankowi dochodzenie należności od niesolidnego dłużnika. Gdy kredytobiorca nie spłaca rat i nie odpowiada na monity, bank wystawia bankowy tytuł egzekucyjny i zwraca się do sądu o nadanie mu wykonalności. Sąd podejmuje decyzję w terminie do trzech dni roboczych na posiedzeniu niejawnym. Jeśli stwierdzi, że dłużnik rzeczywiście nie wywiązuje się z umowy, bank będzie mógł wystąpić do niego komornika. Wtedy kredytobiorca będzie musiał spłacić całą kredyt oraz zapłacić karne odsetki, a dodatkowo – pokryć koszty pracy komornika. Co robi bank z przejętymi za brak spłaty kredytu ruchomościami czy nieruchomościami? Po prostu – sprzedaje. Przykładowo, na swojej stronie internetowej Nordea Bank Polska SA zamieszcza informacje, co ma do sprzedania (<http://www.nordea.pl/o-banku/nordea-sprzedza.html>).

Jeśli więc przewidujemy, że będziemy mieli problemy ze spłatą rat kredytowych, lepiej porozmawiać z bankiem zanim do tego dojdzie. Wtedy bank może – wspólnie z nami – zastanowić się nad rozwiązaniem problemu. Najczęściej banki proponują:

- z okresem karencji spłaty wydłużenie okresu spłaty kredytu (dzięki czemu miesięczne raty są mniejsze)
- z okresem karencji spłaty lub tak zwane wakacje od spłaty rat kapitałowych (czyli np. przez dwa–trzy miesiące klient albo nie spłaca ani rat kapitałowych, ani odsetek, albo spłaca same odsetki od kredytu).

Ostateczna decyzja o wyborze rozwiązania należy do klienta, a zmiany te są wprowadzane na jego wniosek. Ale uwaga: każda taka zmiana kosztuje i powoduje wzrost kosztu spłaty kredytu. W takim wypadku do umowy o kredyt dopisuje się aneks, zawierający nowy harmonogram spłat. Niektóre banki żądają za wystawienie takiego aneksu dodatkowej opłaty (każdy bank również ten koszt ustala indywidualnie i podaje w swojej tabeli opłat i prowizji).

Dobrze jest też wiedzieć, że z powodu pogorszenia sytuacji materialnej kredytobiorcy, bank ma prawo wypowiedzieć umowę kredytową (w części lub całości) albo zażądać dodatkowego zabezpieczenia, jeżeli uzna, że klient może mieć problemy ze spłatą kredytu w terminie. Nie dotyczy to kredytów konsumenckich (ratalnych), lecz długoterminowych, np. kredytów hipotecznych czy mieszkaniowych. Innymi słowy, nawet jeżeli klient spłaca raty kredytu w terminie, ale stracił pracę, bank może zażądać dodatkowych zabezpieczeń.

Jeśli nie będziemy regulować rat kredytu terminowo i zgodnie z zapisami umowy kredytowej, bank może podjąć różnego rodzaju działania, takie jak np. naliczanie odsetek karnych czy opłat windykacyjnych oraz zamieszczenie naszych danych w **Bankowym Rejestrze Klientów Niesolidnych (BRKN)**.

Do **BRKN** (Bankowego rejestru Klientów Niesolidnych) można trafić właśnie w związku z nieterminową spłatą zobowiązań. Jeśli klient ma zaległości w spłacie rat trwające dłużej niż trzy miesiące i nie wykazuje woli współpracy w rozwiązaniu problemu, bank zgłasza klienta do takiego rejestru. Do **RKN** mają dostęp wszystkie banki i znalezienie się w nim dość skutecznie uniemożliwia uzyskanie kolejnego kredytu.

W przypadku, gdy bank uzna, że nie dość, że nie spłacamy naszego kredytu, to jeszcze nie ma szans na to, że zaczniemy to robić, może wypowiedzieć nam umowę kredytu i wezwać nas do jego spłaty. W celu zaspokojenia swoich roszczeń (czyli odzyskania udzielonego kredytu), bank może skorzystać m.in. z zabezpieczeń, o których pisaliśmy wcześniej. Bank może również dochodzić swoich praw na drodze sądowej. Ze względu na wysokie koszty

wypowiedzenia umowy, lepiej jest nie czekać, aż bank wypowie nam umowę kredytową, tylko zgłosić się do banku i przyznać się do problemów z terminową spłatą rat. Taniej będzie wspólnie z bankiem zastanowić się, co zrobić, żeby kredyt spłacić. Jak już pisaliśmy, w takich sytuacjach banki najczęściej proponują klientom karencję w spłacie rat kapitałowych lub rat kapitałowych i odsetek bądź wydłużenie okresu spłaty kredytu (skutkujące zmniejszeniem jednorazowych spłat i zmniejszeniem obciążenia klienta spłatą).

Jeśli jednak bank niestusznie wszczął przeciwko nam egzekucję komorniczą lub według nas nieprawidłowo obsługuje nasz kredyt (np. źle nalicza odsetki) i nie liczy się z naszymi racjami, wtedy musimy dochodzić swoich praw. Niekoniecznie musi się to odbywać w sądzie. W sytuacji spornej warto w pierwszej kolejności starać się rozwiązać problem drogą polubowną, np. poprzez rozmowę z pracownikiem banku, kierownikiem sali operacyjnej czy dyrektorem oddziału banku. Gdy to nie pomoże, powinniśmy wysłać do banku pismo reklamacyjne, zawierające opis problemu i nasze żądania. Bank powinien odpowiedzieć na taką reklamację w **terminie 30 dni**.

Jeżeli nie będziemy usatysfakcjonowani, o pomoc warto zwrócić się do **Bankowego Arbitrażu Konsumentckiego (BAK)**. Arbitraż Bankowy jest instytucją powołaną do życia 1 marca 2002 r., działającą przy **Związku Banków Polskich (ZBP)**. Jej celem jest rozstrzyganie spornych spraw finansowych powstałych w relacjach między bankami a klientami indywidualnymi w wypadku niewykonania lub nienależytego wykonania przez bank czynności bankowych lub innych czynności na rzecz konsumenta. Arbiter Bankowy zajmuje się skargami składanymi jedynie przez osoby fizyczne, a skargi te muszą się odnosić do umów niezwiązanych z działalnością gospodarczą. Rozpatrywane są tylko sprawy dotyczące banków, które należą do Związku Banków Polskich lub takich, które złożyły oświadczenie o respektowaniu orzeczeń Arbitra Bankowego. Banki Zrzeszone w Związku banków Polskich znaleźć można na stronie www.zbp.pl Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że przed arbitrem możemy dochodzić roszczeń, których **wartość nie jest wyższa niż kwota 8 tys. zł**, przy czym do kwoty tej nie wlicza się odsetek i innych kosztów ubocznych. Jeżeli dochodzi-

my kilku roszczeń jednocześnie, ich wartość się sumuje. Orzeczenie arbitra jest ostateczne dla banku, natomiast nie dla konsumenta. Niezadowolony z orzeczenia klient może zawsze dodatkowo skorzystać z drogi sądowej, bankowi natomiast nie pozostaje nic innego, jak tylko wykonać, w ciągu 14 dni, orzeczenie arbitra.

Kolejną instytucją, która ma za zadanie chronić interesy klientów banków, jest **Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK)**. W ramach swoich kompetencji UOKiK prowadzi szereg działań, które mają na celu m.in. wyeliminowanie z rynku nieuczciwych praktyk, stosowanych przez banki i godzących w interesy konsumentów. Jednym z takich działań jest staty monitoring wzorów umów kredytowych, oferowanych przez banki. Konsumenty mogą zgłaszać swoje skargi do wybranych oddziałów UOKiK na terenie całego kraju.

W przypadku, gdy nasz problem nie zostanie rozwiązany, możemy próbować go rozwiązać na drodze sądowej. Będzie to już jednak trwało dłużej i będzie zdecydowanie bardziej kosztowne.

**Arbitraż Bankowy
i UOKiK
pomogą
nam
w rozwiązaniu
konfliktu z Bankiem**

Podsumowanie

W dzisiejszych czasach bardzo dużo osób decyduje się skorzystać z kredytu bądź pożyczki w banku. Jeśli nie dysponuje się odpowiednimi oszczędnościami, można dzięki temu kupić sprzęt RTV/AGD, samochód czy mieszkanie, można sfinansować wyjazd na wakacje, czy wreszcie – poradzić sobie z kłopotami finansowymi. Banki, po analizie naszej zdolności kredytowej, udostępniają potrzebne środki pieniężne. Musimy się jednak liczyć z kosztami związanymi ze spłatą kredytu, a także z konsekwencjami, jakie niesie za sobą nieterminowa spłata kredytu (pożyczki).

Kredyty i pożyczki są dla ludzi, tylko trzeba z nich umiejętnie korzystać. Najpierw powinniśmy się zastanowić, czy musimy wziąć kredyt, czy będzie nas stać na jego spłatę, czy będziemy na tyle zdyscyplinowani, żeby nie wydać pieniędzy przeznaczonych na spłatę kredytu na coś innego, czy jesteśmy na tyle systematyczni, że nie zapomnimy o dacie płatności kolejnej raty kredytu i odsetek. Czy bardziej opłaca się iść (pojechać) do banku albo na pocztę, czy zapłacić przez Internet? A może poprosić w banku o zrobienie w ROR stałego zlecenia spłaty kredytu?

Jak widać, każda decyzja o zaciągnięciu kredytu wiąże się z koniecznością odpowiedzi na wiele pytań. Mamy nadzieję, że zbiór informacji zawarty w tym poradniku pomoże w podejmowaniu decyzji i w korzystaniu z kredytu w sposób mądry i bezpieczny.

Kredytem
sfinansujesz zakup
niezbędnych sprzętów
ale i spełnisz swoje
marzenia.

Pamiętaj jednak –
**zawsze rób
to z głową.**

Słowniczek pojęć związanych z kredytem

BIK (Biuro Informacji Kredytowej SA) – przetwarza i udostępnia informacje o aktualnych zobowiązaniach klientów banków i innych instytucji upoważnionych do udzielania kredytów (tj. Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych). Na warunkach określonych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, przechowuje i udostępnia także dane na temat historii tych zobowiązań. Informacje na temat danych przetwarzanych w zbiorze BIK są udostępniane osobom fizycznym wyłącznie na ich pisemny wniosek, złożony osobiście w Biurze Obsługi Klienta BIK lub przesyłany listem poleconym (www.bik.pl/bik/kontakt/).

Karencja – jest to czas liczony od podpisania umowy kredytowej z bankiem i wypłaty pieniędzy do momentu rozpoczęcia spłaty kredytu przez klienta (wplacenia pierwszej raty).

Kredyty denominowane – bank udziela nam kredytu w walucie obcej jednak przelew na nasze konto dokonywany jest w złotych (PLN). Odsetki są liczone wg oprocentowania waluty w jakiej udzielono nam kredytu. Mimo, że suma odsetek jest często kilkakrotnie niższa w porównaniu z kredytem w PLN to należy pamiętać o tym, że bank uruchamia kredyt w walucie i wypłaca nam przelew w PLN przeliczając kwotę w walucie na złotówki po kursie kupna danej waluty. Kursy te podawane są każdego dnia przez banki w Tabeli kursów.

Kredytobiorca spłaca kredyt w PLN i za kolejne raty bank kupuje daną walutę po kursie sprzedaży (kursie wyższym, dlatego musimy zapłacić więcej). Tak więc możemy przyjąć, że różnica pomiędzy kursem urucho-

mienia kredytu i kursem spłaty jest dodatkową prowizją, jaką musimy zapłacić zaciągając kredyt denominowany. Wielu kredytobiorców zapomina o tym, że jest to często koszt większy od prowizji przygotowawczej.

Przykład: jeżeli kurs uruchomienia kredytu denominowanego we Frankach Szwajcarskich (CHF) wynosi 2,53 PLN a kurs spłaty wynosi 2,65 PLN to dodatkowo kredyt kosztuje nas ponad 4,6%. Jeżeli bank przyciąga nas niską prowizją to zwróćmy uwagę na kursy stosowane przez dany bank. (<http://www.smartbank.pl/?a=portal&id=13>)

Kredyty studenckie udzielane Na podstawie ustawy z dnia 17 lipca 1998 r. o pożyczkach i kredytach studenckich (Dz. U. nr 108 poz. 685) w Banku Gospodarstwa Krajowego został utworzony Fundusz Pożyczek i Kredytów Studenckich. Środki tego Funduszu umożliwiają udzielanie studentom pomocy w formie niskoprocentowanych kredytów z dopłatami do oprocentowania. Bank Gospodarstwa Krajowego nie udziela studentom bezpośrednio preferencyjnych kredytów. (<http://www.bgk.com.pl/index.php?module=site&catId=135&pl>)

Nadmierne zadłużenie – polega na zaciągnięciu kredytów, których spłata z powodu ich liczby lub zbyt dużej wartości staje się ogromnym obciążeniem dla domowego budżetu.

Aby ustrzec się przed zbyt dużym obciążeniem kredytowym należy rozsądnie planować swój budżet domowy. Poza tym należy przestrzegać podstawowych zasad:

- Nie unikaj kontaktów z bankiem – zgłoś się do doradcy i poproś o radę co zrobić w trudnej sytuacji.
- Nie licz na to, że bank zrezygnuje z dochodzenia swoich praw, np. ze względu na małą kwotę kredytu. Banki z mocy prawa są zobowiązane do dbania o spłatę każdego kredytu, ponieważ w ten sposób działają w interesie klientów, którzy lokują swoje pieniądze na rachunkach i lokatach.
- Skontaktuj się z bankiem już w chwili, gdy przewidujesz problemy finansowe – masz wtedy szansę na utrzymanie dobrej historii kredytowej.
- Nie zaciągaj kolejnych kredytów na spłatę poprzednich – jest to rozwiązanie tymczasowe, które w efekcie powiększy kwotę zadłużenia. (<http://www.ingbank.pl/indywidualni/kredyty-i-pozyczki/poradnik-kredytowy/nadmierne-zadluzenie>)

Odsetki karne – rodzaj odsetek obliczanych według określonej w umowie kredytowej, podwyższonej stopy procentowej. Nalicza się je od przeterminowanych należności (to znaczy od kwoty zaległej spłaty kredytu).

Należy pamiętać, że w przypadku nieterminowych spłat rat kredytowych, bank nalicza odsetki karne za każdy dzień opóźnienia w spłacie i w momencie dokonania przez dłużnika jakiegokolwiek spłaty kredytu w pierwszej kolejności pokryje zaległe odsetki, następnie zaległy kapitał, a dopiero na końcu bieżącą ratę kredytu.

Kilkudniowe opóźnienie w spłacie jednej raty nie wyrównane natychmiast lub przy kolejnej spłacie może spowodować, że do końca okresu kredytowania będziemy płacili karne odsetki.

Okres kredytowania – jest to okres od dnia podpisania umowy kredytowej i wypłacenia pieniędzy przez bank do dnia całkowitej spłaty kredytu wraz z odsetkami.

Opłata przygotowawcza – opłata ponoszona przez klienta za czynności, które bank musi ponieść w celu udzielenia kredytu. Może być kredytowana (doliczana do kwoty kredytu) lub płatna gotówką.

Opłaty windykacyjne – opłaty pobierane od klientów, którzy opóźniają się ze spłatą rat kredytu. Bank

może pobierać opłaty za wystanie wezwania do zapłaty i opóźnienie w spłacie kredytu.

Prowizja bankowa – nominalnie lub procentowo wyrażona opłata, pobierana za udzielenie kredytu. Opłata może być płatna gotówką lub odejmowana od kwoty wypłaconego kredytu.

Rata kredytu – kwota, jaką okresowo (najczęściej co miesiąc) klient jest zobowiązany płacić bankowi z tytułu zawartej umowy kredytu. Zazwyczaj na ratę kredytową składają się rata kapitałowa i odsetki umowne od kredytu za okres rozliczeniowy.

Wysokość raty kredytu podawana jest w harmonogramie spłaty jaki każdy kredytobiorca otrzymuje wraz z podpisanym przez siebie egzemplarzem umowy kredytowej.

Stopa procentowa – wielkość procentowa, najczęściej podawana w skali rocznej (*p.a.-per annum*), która służy wyliczeniu kwoty odsetek należnych bankowi z tytułu udzielonego kredytu.

Zdolność kredytowa – to oceniana przez bank zdolność klienta do spłaty kredytu wraz z odsetkami według ustalonego harmonogramu spłaty.

